

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra církevního a civilního práva

Bakalářská práce

Výživné

Vedoucí práce: Hyková Kateřina Mgr., Ph.D

Autor práce: Lenka Rzeszutková

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Forma studia: Prezenční

Ročník: III.

2009

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vykonala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne

podpis autora bakalářské práce

.....

Děkuji vedoucí práce Mgr., Ph.D. Kateřině Hykové
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD.....	6
1 DRUHY VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI.....	8
1.1 Vzájemná vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi.....	8
1.2 Vyživovací povinnost mezi ostatními příbuznými.....	9
1.3 Vyživovací povinnost mezi manžely.....	9
1.4 Výživné rozvedeného manžela.....	10
1.5 Příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matce..	10
2 URČENÍ RODIČOVSTVÍ.....	11
2.1 Neprovdaná matka, její práva a nároky.....	11
3 URČENÍ OTCOVSTVÍ.....	12
3.1 Dítě se narodilo v manželství.....	12
3.2 Dítě se narodilo mimo manželství.....	12
3.3 Popření otcovství.....	13
3.3.1 Souhlasné prohlášení rodičů.....	14
3.3.2 Jaké jsou důsledky neuvedení otce dítěte?.....	14
4 VYŽIVOVACÍ POVINNOST RODIČŮ.....	14
5 VYŽIVOVACÍ POVINNOST K DĚTEM.....	16
5.1 Rozsah vyživovací povinnosti.....	16
5.2 Výše výživného.....	18
5.3 Změna výživného.....	20
5.4 Neplnění vyživovací povinnosti.....	22
5.5 Příspěvek na výživu dítěte.....	24
5.6 Navrhovaný, zamítnutý zákon o náhradním výživném.....	25
5.6.1 Tabulka navrhovaného zákona o náhradním výživném.....	27

6	SOUDNÍ ŘÍZENÍ	27
6.1	Řízení o výživném.....	27
6.2	Dohoda a smír.....	29
7	VYMÁHÁNÍ VÝŽIVNÉHO	30
7.1	Podání trestního oznámení pro podezření z trestného činu.....	31
7.2	Exekuce.....	32
7.3	Srážky ze mzdy.....	34
7.4	Účinná lítost.....	35
8	STATISTICKÁ ROČENKA KRIMINALITY	35
8.1	Tabulka Ministerstva spravedlnosti.....	36
9	SANKČNÍ NEPLNĚNÍ VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI	38
9.1	Trestný čin zanedbání povinné výživy.....	39
9.2	Trestní sazba za neplacení výživného.....	39
9.3	Skutková podstata neplnění vyživovací povinnosti.....	40
10	OBECNĚ PROSPĚŠNÉ PRÁCE	40
10.1	Probační a mediační služba v rámci zajištění možností ukládání a výkonu trestu obecně prospěšných prací.....	41
10.2	Uplatnění probačního dohledu.....	42
	ZÁVĚR	45
	Seznam použitých zdrojů.....	46
	Seznam příloh.....	50
	Příloha I.....	51
	Příloha II.....	53
	Příloha III.....	55
	Příloha IV.....	58

Příloha V.....	61
Abstrakt.....	63
Abstract.....	64

ÚVOD

V oblasti práva je dnes málo otázek tolik diskutovaných, jako jsou otázky výživného. Přihlédnu-li k počtu nesezdaných, rozvrácených nebo rozvedených párů žijících v České republice, považuji téma vyživovací povinnosti za velmi aktuální a zajímavé. S problematikou vyživovací povinnosti jsem měla možnost setkat se jak v běžném životě, tak také v průběhu praxe na Oddělení sociálně právní ochrany dětí. Tato problematika mě zaujala natolik, že jsem si ji vybrala pro psaní své bakalářské práce.

Vzhledem k množství různých druhů vyživovacích povinností, které české zákony znají, je téma vyživovací povinnosti velice rozsáhlé. Ve své práci se však podrobně a nejvíce věnuji vyživovací povinnosti rodičů ke svým dětem.

Narozením dítěte vznikají rodiči radosti, ale také starosti. Oba rodiče mají společnou odpovědnost za výchovu a zdravý vývoj dítěte, s tím bezesporu souvisí také jejich vyživovací povinnost.

Vyživovací povinnost rodičů k dětem je nejvýznamnějším a nejdůležitějším druhem vyživovacích povinností. Její společensko-ekonomická funkce je ve srovnání s jinými druhy vyživovacích povinností závažnější, neboť prostřednictvím plnění této vyživovací povinnosti se zajišťuje zdravý vývoj příští generace.

Cílem této bakalářské práce je pomocí odborné literatury, časopisů a zákonů seznámit čtenáře a podrobněji rozebrat problematiku vyživovací povinnosti ve vztahu rodičů a dětí.

Tato bakalářská práce se skládá z teoretické a praktické části. V úvodu teoretické části se zabývám všemi druhy vyživovacích povinností, věnuji se zde také určení otcovství, které hraje v této problematice rozhodnou roli. V samostatných kapitolách se zabývám vznikem, rozsahem a výší vyživovací povinnosti. Podrobně se zmiňuji o krocích, které nastanou v případě neplnění vyživovací povinnosti, od podání trestního oznámení, srážek ze mzdy, exekuce až po případy sankčního neplnění vyživovací povinnosti. V práci je také uvedena role probační a mediační služby a alternativních trestů, souvisejících s neplněním

vyživovací povinnosti. V závěru práci prezentuji svůj pohled a názor na tuto tematiku.

V praktické části, která se skládá z příloh přikládám vzory návrhů souvisejících se stanovením, úpravou, změnou výše vyživovací povinnosti a vzor podání trestního oznámení pro neplnění vyživovací povinnosti.

Ke sjednocení praxe přispívá též judikatura, o kterou podstatnou část této práce opírám. Vzhledem k významu zajištění řádného vývoje dětí je vyživovací povinnost rodičů k dětem zvýrazněna i v právní úpravě. Zákon o rodině, ze kterého jsem z velké části čerpala, ji klade na přední místo mezi všemi druhy vyživovací povinnosti a obsahově v řadě svých ustanovení stanoví pro tuto vyživovací povinnost úpravu, která se obsahově liší od úpravy jiných vyživovacích povinností.

Důraz na výživné pro nezletilé dítě je charakteristický i pro další právní předpisy, zejména pro procesní úpravu. Při psaní práce jsem čerpala z více zákonů. Již výše zmíněný zákon o rodině, trestní zákon, zákon o hmotné nouzi, zákoník práce, v neposlední řadě také trestní řád nebo občanský soudní řád. Primární literaturou, ze které jsou čerpány podstatné informace je kniha JUDr. Hany Nové a JUDr. Olgy Těžké, velkým přínosem mi byla i kniha M. Prokopa o právní ochraně dětí a obětí domácího násilí, stejně jako kniha Partnerství, manželství a paragrafy od O. Choděry.

Doufám, že mi psaní práce na toto téma umožní perfektní orientaci v problematice, že se s ní podrobně seznámím a budu ji moci jednou uplatnit třeba v budoucí profesi.

1 DRUHY VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI

„Výživné je právní institut, který je dále vnitřně diferencován a to podle povahy osobního poměru mezi oprávněným a povinným.“¹ V České republice zákon o rodině rozlišuje celkem 5 druhů vyživovacích povinností: vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi; vyživovací povinnost mezi ostatními příbuznými; vyživovací povinnost mezi manžely; vyživovací povinnost vůči rozvedenému manželovi a příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matce. Vyživovací povinnost je něčím, co vyplývá přímo ze zákona, nikoliv tedy z rozhodnutí soudu. Soud zde rozhoduje pouze o případném určení výše vyživovací povinnosti, tedy o výživném.

1.1 Vzájemná vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi

Vyživovací povinnost rodičů vůči dětem

Vyživovací povinnost rodičů vůči dětem je nejčastěji projednávaným druhem vyživovací povinnosti. Vyživovací povinnost rodičů trvá do doby, než jsou děti samy schopny se živit.² Nijak to tedy nesouvisí s věkem dítěte, vyživovací povinnost tedy nezaniká dosažením zletilosti, tedy osmnácti let. Pokud dítě i po tomto věku dále studuje, trvá vyživovací povinnost až do konce studia. Na druhou stranu je třeba, aby se jednalo o studium smysluplné, jímž se dítě připravuje na budoucí povolání. Pokud dítě střídá školy bez toho, aby některou z nich dokončilo, nelze na rodičích spravedlivě požadovat další placení výživného, to je však třeba řešit na základě konkrétních okolností. Vyživovací povinnost naopak

---

¹ NOVÁ, H.; TĚŽKÁ, O. *Vyživovací povinnost*, Praha : Lidne Praha a.s., 1995. s. 7. ISBN 80-85647-84-2

² HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. Viz. § 85 odst. 1

může skončit i před osmnáctým rokem věku a to tehdy, pokud dítě ukončí školu a v dalším studiu již nepokračuje.³

Vyživovací povinnost dětí vůči rodičům

Vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi je vzájemná, to znamená, že i děti, které jsou schopny se samy živit, jsou povinny zajistit svým rodičům slušnou výživu, je-li to potřeba.⁴ Přitom každé z dětí plní svou vyživovací povinnost vůči rodičům poměrně podle svých schopností, možností a majetkových poměrů.⁵ To znamená, že každé z dětí může platit výživné v jiné výši. Soudní určování výživného pro rodiče je však značně výjimečné.

1.2 Vyživovací povinnost mezi ostatními příbuznými

Vyživovací povinnost mají vůči sobě i ostatní příbuzní. Zákon o rodině, § 88 ovšem výslovně hovoří o tom, že právo na výživné mají příbuzní jen tehdy, pokud ho opravdu nutně potřebují,⁶ tzn. že jsou již v nouzi, kterou nedokáží vyřešit jinak. Obecně platí, že pokud vyživovací povinnost nemohou plnit potomci, přechází vyživovací povinnost na předky a příbuzní vzdálenější mají vyživovací povinnost až tehdy, nemohou-li tuto povinnost splnit příbuzní bližší.⁷

1.3 Vyživovací povinnost mezi manžely

³ *Rodina u soudu aneb jak to bude, když se doma nedohodnete* [online]. MF, 2007-2009 [citováno 15. března 2009]. Dostupné na WWW: < <http://rodinausoudu.mujblog.info/vyklad-pojmu/vyzivovaci-povinnost-a-jeji-druhy>>.

⁴ HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. Viz. § 87 odst. 1

⁵ HOLUB, M.; NOVÁ, H.; SLADKÁ-HYKLOVÁ, J. *Zákon o rodině, komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-668-6 Viz. § 87 odst. 2

⁶ HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. Viz. § 90

⁷ *Rodina u soudu aneb jak to bude, když se doma nedohodnete* [online]. MF, 2007-2009 [citováno 15. března 2009]. Dostupné na WWW: < <http://rodinausoudu.mujblog.info/vyklad-pojmu/vyzivovaci-povinnost-a-jeji-druhy>>.

Podle ZOR § 91 jsou manželé povinni se vzájemně živit.⁸ Pokud tuto povinnost neplní, určí výživné na návrh některého z nich soud. Při tom přihlédne i k péči manželů o společnou domácnost. Výše výživného se stanoví tak, aby oba manželé měli stejnou životní úroveň.⁹ Vyživovací povinnost mezi manžely je přednější než vyživovací povinnost dětí vůči rodičům.¹⁰ To znamená, že manžel se může domáhat výživného nejprve na druhém manželovi a teprve pokud ten nemůže svou vyživovací povinnost plnit, mají vyživovací povinnost děti.

1.4 Výživné rozvedeného manžela

ZOR § 92 hovoří o tom, že rozvedený manžel, který není schopen se sám živit, může žádat výživné od bývalého manžela. Zde již neplatí, že by měli mít rozvedení manželé stejnou životní úroveň, výživné se stanoví podle oprávněných potřeb vyživovaného manžela a možností vyživujícího manžela. Pokud ale rozvedený manžel, který má platit výživné, zavinil rozpad manželství, může mu být vyměřeno na dobu 3 let výživné tak, aby životní úroveň obou rozvedených manželů byla stejná. Právo na výživné zaniká uzavřením nového manželství nebo smrtí, případně poskytnutím jednorázového výživného na základě písemné smlouvy.¹¹

1.5 Příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matce

---

⁸ HOLUB, M.; NOVÁ, H.; SLADKÁ-HYKLOVÁ, J. *Zákon o rodině, komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-668-6 Viz. § 91 odst. 1

⁹ HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. Viz. § 91 odst. 2

¹⁰ HOLUB, M.; NOVÁ, H.; SLADKÁ-HYKLOVÁ, J. *Zákon o rodině, komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-668-6 Viz. § 91 odst. 3

¹¹ *Rodina u soudu aneb jak to bude, když se doma nedohodnete* [online]. MF, 2007-2009 [citováno 15. března 2009]. Dostupné na WWW: <<http://rodinausoudu.mujblog.info/vyklad-pojmu/vyzivovaci-povinnost-a-jeji-druhy>>.

Otec dítěte, narozeného svobodné matce, musí matce dítěte po dobu dvou let přispívat na její výživu a musí jí poskytnout i příspěvek na náhradu nákladů spojených s těhotenstvím a slehnutím.¹² Soud může rozhodnout o povinnosti zaplatit tyto náklady i před narozením dítěte, je-li otcovství konkrétního muže pravděpodobné.¹³ Příspěvek na výživu neprovdané matky je určen přímo pro matku dítěte. Výživné pro narozené dítě je určováno samostatně v rámci vyživovací povinnosti rodičů.¹⁴

2 URČENÍ RODIČOVSTVÍ

Matkou dítěte je žena, která dítě porodila.¹⁵ Toto ustanovení v zákoně o rodině je velmi významné při určení mateřství, neboť zamezuje soudním sporům v případě asistované reprodukce mezi dárkyní vajíčka a ženou, která dítě donosila a porodila.¹⁶

2.1 Neprovdaná matka, její práva a nároky

Jak je již výše zmíněno zákon o rodině poskytuje neprovdané těhotné ženě a následně neprovdané matce možnost žádat po otci, a to i pravděpodobném, finanční prostředky na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a mateřstvím. Matka má vůči otci svého dítěte právo na příspěvek na vlastní výživu, právo na příspěvek na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a slehnutím a konečně na

---

¹² HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. Viz. § 95 odst. 1

¹³ HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. Viz. § 95 odst. 2

¹⁴ *Rodina u soudu aneb jak to bude, když se doma nedohodnete* [online]. MF, 2007-2009 [citováno 15. března 2009]. Dostupné na WWW: <<http://rodinausoudu.mujblog.info/vyklad-pojmu/vyzivovaci-povinnost-a-jeji-druhy>>.

¹⁵ HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. Viz. § 50a

¹⁶ POSLEDNÍ, J. Děti a my. In *Rodina online: Rodina, o dětech i rodičích* [online]. [citováno 7. dubna 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.rodina.cz/clanek3899.htm>>.

výživné pro narozené dítě včetně nákladů na pořízení vybavičky a dalších potřebných a účelných věcí v prospěch dítěte.¹⁷

Pokud se matka s otcem nedohodnou a otec dítěte těhotné ženě či matce finančně nepřispívá, může žena vymáhat výše zmíněné příspěvky podáním žaloby u soudu. Pro způsob podání a rozsah žaloby je rozhodující, zda během těhotenství či po narození dítěte došlo k určení otcovství či nikoliv.¹⁸

3 URČENÍ OTCOVSTVÍ

„Právní určení otce je velmi důležité z hlediska budoucích práv a povinností jednak otce vůči dítěti a jednak rodičů vzájemně (např. vyživovací povinnost). Závisí na něm také příjmení dítěte.“¹⁹

3.1 Dítě se narodilo v manželství

Za otce bude považován manžel matky dítěte, pokud nedojde k popření otcovství před soudem.²⁰

3.2 Dítě se narodilo mimo manželství

Narodí-li se dítě mimo manželství, neplyne automaticky z žádných právních vztahů, kdo je otcem dítěte. Aby byl otec dítěte právně za otce dítěte považován, je nutné učinit společné souhlasné prohlášení rodičů před matričním úřadem nebo soudem. Takové prohlášení je možné učinit ještě před narozením očekávaného dítěte.²¹

¹⁷ HOLUB, M.; NOVÁ, H.; SLADKÁ-HYKLOVÁ, J. *Zákon o rodině, komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-668-6
Viz. § 95 odst. 1,2

¹⁸ POSLEDNÍ, J. Děti a my. In *Rodina online: Rodina, o dětech i rodičích* [online]. [citováno 7. dubna 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.rodina.cz/clanek3899.htm>>.

¹⁹ HRUŠKOVÁ, H., KRÁLÍČKOVÁ, Z., *České rodinné právo*. Brno : Masarykova univerzita, 1998. s. 23. ISBN 80-7239-104-6

²⁰ V HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. ISBN viz. § 51

²¹ HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. viz. § 52 odst. 1

*Dítě se narodilo před uplynutím 300 dnů od rozvodu, ale matka zároveň v této době uzavřela nové manželství - Za otce dítěte bude považován druhý manžel.*²²

*Dítě se narodilo před uplynutím 300 dnů od rozvodu, ale matka zároveň v této době neuzavřela nové manželství - Za otce dítěte bude ze zákona považován bývalý manžel, který může otcovství před soudem popřít.*²³

*Dítě se narodilo v době, kdy je matka vdaná, nebo do 300 dnů od zániku manželství a otcem dítěte je jiný muž než (bývalý) manžel (za otce dítěte není matka doposud vdaná) - Ze zákona bude v tomto případě považován za otce dítěte (bývalý) manžel. K právnímu uznání skutečného otce za otce dítěte jsou nutné dva kroky – popření otcovství a souhlasné prohlášení rodičů.*²⁴

3.3 Popření otcovství

Manžel může, do 6 měsíců ode dne, kdy se dozví o narození dítěte, podat k soudu návrh na popření otcovství. Právo popření otcovství má i matka. Řízení o popření otcovství je vždy vedeno před soudem. Pokud ani matka dítěte ani její manžel nepodají do 6 měsíců (v případě matky od narození, v případě manžela od doby, kdy se o narození dítěte dozvěděl) návrh na popření otcovství, bude manžel považován za otce dítěte se všemi právy a povinnostmi.²⁵ Popření otcovství je možné provést souhlasným prohlášením matky, manžela a otce dítěte před soudem.²⁶

²² HOLUB, M.; NOVÁ, H.; SLADKÁ-HYKLOVÁ, J. *Zákon o rodině, komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-668-6 Viz. § 52 odst. 2

²³ HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. Viz. § 51 odst. 1

²⁴ HOLUB, M.; NOVÁ, H.; SLADKÁ-HYKLOVÁ, J. *Zákon o rodině, komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-668-6 Viz. § 51 odst. 1, § 52 odst. 1

²⁵ *Aperio: Společnost pro zdravé rodičovství* [online]. [citováno 8. dubna]. Dostupné na WWW: <[http://www.aperio.cz/poradna/faq.shtml?cmd\[2762\]=c-1-12](http://www.aperio.cz/poradna/faq.shtml?cmd[2762]=c-1-12)>.

²⁶ HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. Viz. § 59

3.3.1 Souhlasné prohlášení rodičů

Po popření otcovství je možno přistoupit k aktu souhlasného prohlášení rodičů (skutečného otce dítěte) učiněnému před matričním úřadem nebo soudem.²⁷ Teprve na základě výše popsaných dvou úkonů bude skutečný otec dítěte z právního hlediska za otce dítěte považován a nabude tak všech práv a povinností vůči dítěti a matce.

3.3.2 Jaké jsou důsledky neuvedení otce dítěte?

Před tím, než se matka rozhodne, zda uvede jméno otce či dá podnět k soudnímu řízení na určení otcovství, měla by zvážit všechny důsledky tohoto rozhodnutí. Nebude-li uvedeno jméno otce a nedojde-li k určení otcovství, nebude mít skutečný otec dítěte vzhledem k matce ani dítěti žádná práva a povinnosti. Nejedná se pouze o výživné na dítě, ale i o práva a povinnosti otce k dítěti např. v případě, že matka by ze zdravotního důvodu nebyla v budoucnu schopna se o dítě postarat. Návrh na určení otcovství soudem může podat:

- matka dítěte,
- dítě (resp. opatrovník – orgán péče o děti),
- muž, který o sobě tvrdí, že je otcem dítěte.²⁸

4 VYŽIVOVACÍ POVINNOST RODIČŮ

„Pojmem “rodič“ je ovšem třeba chápat ve smyslu právním, tj. že je jím osoba, která má postavení rodiče podle právního řádu.“²⁹ Rodiče mají povinnost ze

²⁷ HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. Viz. § 52 odst. 1

²⁸ *Aperio: Společnost pro zdravé rodičovství* [online]. [citováno 8. dubna]. Dostupné na WWW: <[http://www.aperio.cz/poradna/faq.shtml?cmd\[2762\]=c-1-12](http://www.aperio.cz/poradna/faq.shtml?cmd[2762]=c-1-12)>.

zákona své děti živit. Podle § 85 zákona o rodině trvá vyživovací povinnost rodičů k dětem do té doby, dokud nejsou samy schopny se živit.³⁰ I když tedy dítě nabývá zletilosti osmnáctým rokem, nekončí tímto rokem vyživovací povinnost rodiče, pokud dítě není schopno se samo živit. Soudy zpravidla uznávají děti za schopné se samostatně živit po dokončení přípravy na budoucí povolání, kam spadá i studium na vysoké škole nebo víceletá pomaturitní odborná příprava.

„Povinnost výživy se samozřejmě netýká jen dětí narozených v manželství, ale i děti nemanželských, u nichž bylo spolehlivě určeno otcovství. Povinnost výživy dětí platí i u rodičů, kteří byli zbaveni rodičovské zodpovědnosti. Pokud tedy soud rozhodne o ústavní výchově dítěte, rodič platí výživné státu, i když s ním dítě nežije, neboť je umístěno v dětském domově či jiném zařízení.“³¹

Pokud spolu rodiče nezletilého dítěte nežijí, nebo spolu žijí, avšak jeden z nich neplní dobrovolně své vyživovací povinnosti k nezletilému, upraví rozsah jejich vyživovací povinnosti soud.³²

Právo na výživné se obecně nepromlčuje. Promlčují se však práva na jednotlivá opětuující se plnění výživného. Sám zákon o rodině stanovuje svoji specifickou lhůtu, která omezuje možnost uplatnění výživného zpětně za dobu delší než jsou 3 roky. Soud totiž může přiznat výživné pro nezletilé děti pouze za dobu maximálně tří let zpětně ode dne uplatnění nároku u soudu.³³ U zletilých dětí lze výživné dokonce přiznat jen ode dne zahájení soudního řízení.

Rodiče, a to oba, jsou-li jako rodiče známi a jsou-li na živu, bez ohledu na to, zda jim náleží rodičovská zodpovědnost, mají vyživovací povinnost vůči svému dítěti. Jejich povinnost je společná. Neznamená to však, že by každý z rodičů byl povinen plnit ji stejným způsobem a ve stejném rozsahu. Předpokládá se, že se

²⁹ NOVÁ, H.; TĚŽKÁ, O. *Vyživovací povinnost*, Praha : Lidne Praha a.s., 1995. s. 63. ISBN 80-85647-84-2

³⁰ HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. Viz. § 85 odst. 1

³¹ CHODĚRA, O. *Partnerství, manželství a paragrafy*. Praha : Grada publishing, 2002. s. 76. ISBN 80-247-0217-7.

³² HOLUB, M.; NOVÁ, H.; SLADKÁ-HYKLOVÁ, J. *Zákon o rodině, komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-668-6 Viz. § 86 odst. 1

³³ HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. **ISBN** Viz. § 98

rodiče podílejí na výživě svého dítěte tak, jak to odpovídá schopnostem, možnostem a majetkovým poměrům každého z nich, a že se přitom vzájemně doplňují, aby potřeby byly zajištěny.³⁴

Vyživovací povinnost rodičů k dětem může být plněna specifickým způsobem, kterým je osobní výkon péče o dítě a péče rodiče o společnou domácnost. Patří sem i činnosti, které jsou spojeny s výchovou dítěte. Pro účely výživného není rozhodné, zda jsou rodiče manžely, naopak velice podstatné je to, zda rodiče žijí spolu či odděleně. Žijí-li rodiče a děti ve společné domácnosti, bude tato povinnost plněna převážně naturálně, tj. přímým uhrazováním osobních potřeb dítěte.³⁵

5 VYŽIVOVACÍ POVINNOST K DĚTEM

5.1 Rozsah vyživovací povinnosti

Ačkoliv se stát před rokem 1989 snažil zajistit ochranu dítěte, ať již ve větší či menší míře, právo dítěte podílet se na životní úrovni svých rodičů v zákoně o rodině zakotveno nebylo. Soudní praxe sice měla možnost tuto nepsanou zásadu na základě výkladu dovozovat, nicméně toho prakticky nevyužívala, neboť zejména v 50., 60. a 70. letech socialistické rodinné právo vycházelo s tzv. spotřebního charakteru výživného.³⁶ Teprve zákonem č. 91/1998 Sb. bylo jako zákonný požadavek vymezeno právo dítěte podílet se na životní úrovni svých rodičů. Oba rodiče přitom podle § 85 odst. 2 zákona o rodině přispívají na výživu svých dětí podle svých schopností, možností a majetkových poměrů.³⁷ Kritériem pro stanovení výživného stojícího na straně dítěte jsou jeho odůvodněné potřeby.

³⁴ HOLUB, M.; NOVÁ, H.; SLADKÁ-HYKLOVÁ, J. *Zákon o rodině, komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-668-6 Viz. § 85 odst. 2

³⁵ CHODĚRA, O. *Partnerství, manželství a paragrafy*. Praha : Grada publishing, 2002. s. 89 – 91. ISBN 80-247-0217-7.

³⁶ *Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.* [online]. Praha: Sociologický ústav, © 2005 [citováno 10. března 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.soc.cas.cz/info/cz/25068/3977/printpage.html>>.

³⁷ HOLUB, M.; NOVÁ, H.; SLADKÁ-HYKLOVÁ, J. *Zákon o rodině, komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-668-6. viz § 85 odst. 2

Za odůvodněné potřeby je třeba považovat potřeby nutné pro život kulturního člověka. Odůvodněné potřeby dítěte do značné míry závisí na možnostech, schopnostech a majetkových poměrech rodičů a jsou u každého dítěte individuální, neboť jsou dány faktory, jenž závisí zejména na věku dítěte, na jeho zdravotním stavu, psychické vyspělosti, schopnostech, zájmech, výběru budoucího povolání apod.³⁸

„Pro celkovou výši vyživovací povinnosti budou rozhodné možnosti a schopnosti obou rodičů. To znamená, že i při určování vyživovací povinnosti jen jednoho z rodičů je třeba posoudit rozsah této povinnosti i u druhého rodiče, protože teprve jejich souhrn dává základ pro úvahu o rozsahu výživného.“³⁹

Podle nového ustanovení § 85a odst.2 zákona o rodině tam, kde to majetkové poměry povinného rodiče připouštějí, považuje se za odůvodněné potřeby dítěte i tvorba úspor zabezpečujících zejména přípravu na budoucí povolání dítěte.⁴⁰ Za společensky žádoucí lze považovat úspory určené pro získání budoucího bydlení, např. stavební spoření, pro možnost získání finančně náročného sportovního vybavení, zakoupení drahého hudebního nástroje, zajištění budoucí zdravotní péče, apod.

„Pokud jde o majetkové poměry, schopnosti a možnosti povinného, měla by být hodnocena potencialita, nikoli fakticita. V praxi je však dokazování možností dosažení vyššího příjmu povinným velice obtížné, a tak se toto kritérium používá prakticky jen v situacích, když se povinný dobrovolně vzdá zaměstnání zaručující vyšší příjem apod. Ani odůvodněnost potřeb oprávněného není snadné zjistit. Je zjevné, že potřeby jako strava, ošacení, školní pomůcky, nutné zdravotní potřeby, léky atd. jsou odůvodněné. Hodnocení důvodnosti dalších potřeb, které nejčastěji plynou z nadání, schopností či zájmu dítěte je složitější. Pro posouzení

³⁸ Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. [online]. Praha: Sociologický ústav, © 2005 [citováno 10. března 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.soc.cas.cz/info/cz/25068/3977/printpage.html>>.

³⁹ NOVÁ, H.; TĚŽKÁ, O. *Vyživovací povinnost*, Praha : Lidne Praha a.s., 1995. s. 70. ISBN 80-85647-84-2

⁴⁰ HOLUB, M.; NOVÁ, H.; SLADKÁ-HYKLOVÁ, J. *Zákon o rodině, komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-668-6 viz § 85a odst. 2

odůvodněných potřeb dítěte je tak zpravidla brán v potaz jeho věk, resp. zdravotní stav, a k výjimečným schopnostem dítěte bývá pouze přihlíženo⁴¹.

Konečně, „pro stanovení rozsahu vyživovací povinnosti je třeba vzít zřetel i na to, který z rodičů a v jaké míře o dítě osobně pečuje, tj. realizuje fyzické a jiné faktické úkony nutné k životu a zdárnému vývoji dítěte.“⁴²

5.2 Výše výživného

"Při určování výše výživného se vychází z předpokladu, že děti mají právo se podílet na životní úrovni svých rodičů. Určování výše výživného soudem upravuje § 96 a § 85 zákona o rodině.“⁴³ Pro stanovování jeho výše neexistují žádné oficiální tabulky, výživné bývá určováno individuálně podle uvážení soudu.⁴⁴ Při určení výživného přihlédne soud ze zákona k odůvodněným potřebám dítěte a k schopnostem, možnostem a majetkovým poměrům povinného.⁴⁵ Rodič, který bude dítě vychovávat, by měl tedy soudu předložit věrohodný přehled o výdajích souvisejících s výchovou dítěte, tj. o výdajích za stravu, ošacení, zájmové kroužky apod.

Při hodnocení schopností, možností a majetkových poměrů povinného zkoumá soud i to, zda se povinný nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu, popřípadě zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika.⁴⁶

⁴¹ RADVANOVÁ, S.; ZUKLÍNOVÁ, M. *Kurs občanského práva: instituty rodinného práva*. Praha : C.H. Beck, 1999. 845 s. ISBN 80-7179-182-2.

⁴² HRUŠKOVÁ, M. *Rodinné právo v aplikační praxi: edice právních rozhledů*. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2000. 38 s. ISBN 80-7179-293-4.

⁴³ NOVÁ, H.; TĚŽKÁ, O. *Vyživovací povinnost*, Praha : Lidne Praha a.s., 1995. s. 76. ISBN 80-85647-84-2

⁴⁴ PROKOP, M. et al. *Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí*. Brno : Ekologický právní servis, 2000. 39 s. ISBN 80-902570-8-9 (brož.).

⁴⁵ HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. viz § 96 odst. 1

⁴⁶ HOLUB, M.; NOVÁ, H.; SLADKÁ-HYKLOVÁ, J. *Zákon o rodině, komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-668-6 viz § 96 odst. 1

Jestliže majetkové poměry rodiče, který má platit výživné jsou značně nadstandardní, může soud stanovit i to, že část výživného bude vyplácena dítěti pravidelně a část se bude spořit na účet dítěte.⁴⁷

V praxi je stanovení výše výživného velmi individuální záležitost a v současnosti existují vedle starých nezměněných rozsudků z konce 80. let znějících na 500,- – 600,- Kč i rozsudky znějící na desetitisícové částky. Průměrná výše výživného na jedno dítě, vyměřeného otci, byla v roce 2004 1 632,- Kč měsíčně.

Průměrné náklady na jedno dítě představují podle propočtů Českého statistického úřadu 6 350,- Kč. Většina neúplných rodin, kde zůstává jeden rodič s dítětem, se tak dostává do složité ekonomické situace.⁴⁸

Zajímavé rozvodové případy, při kterých létají u soudu vzduchem statisícové částky a stanovují se měsíční alimenty ve výši ročního příjmu dobře placeného zaměstnance, budí dojem, že rozvod je výhodná ekonomická záležitost, která umožní ženě a dětem mimořádně výhodný a pohodlný život bez práce. „Advokáti i soudci se shodují, že ke zhoršení ekonomické situace dětí, dojde většinou právě po rozvodu rodičů.“⁴⁹ Kromě případů skutečných „boháčů“, kdy se alimenty pohybují v násobcích průměrné mzdy, alimenty skutečně nepokrývají ani statisticky, natož reálné nutné životní náklady.

Ženy se většinou soustředí na to, aby získaly děti do péče a na majetkový prospěch už tak nehledí, protože už chtějí mít rozvod za sebou. Často souhlasí i s menším výživným, jen aby byly ukončeny rozvodové tahanice a spory. Jsou ale samozřejmě také výjimky, kde o peníze jde. Rozhodně to však není ve většině případů.⁵⁰

⁴⁷ HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. viz § 97 odst. 2

⁴⁸ *Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.* [online]. Praha: Sociologický ústav, © 2005 [citováno 10. března 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.soc.cas.cz/info/cz/25068/3977/printpage.html>>.

⁴⁹ NOVÁ, H.; TĚŽKÁ, O. *Vyživovací povinnost*, Praha : Lidne Praha a.s., 1995. s. 72. ISBN 80-85647-84-2

⁵⁰ NOVÁ, H.; TĚŽKÁ, O. *Vyživovací povinnost*, Praha : Lidne Praha a.s., 1995. s. 78-80. ISBN 80-85647-84-2

Tabulka s výší alimentů

Výše alimentů závisí, v jaké rodině se narodíte:

Rekordní výše alimentů

120 tisíc Kč měsíčně

5.3 Změna výživného

„Plnění vyživovací povinnosti je dlouhodobou záležitostí. V průběhu jejího plnění se často mění podmínky, které jsou rozhodující jak pro její existenci, tak i pro rozsah, v němž je tato vyživovací povinnost stanovena.“⁵¹ Podle § 99 zákona o rodině může soud, změní-li se poměry, změnit dohodu nebo soudní rozhodnutí o výživném pro nezletilé děti. Tato změna poměrů musí být podstatnějšího charakteru a musí být dlouhodobá nebo trvalá.⁵²

„Pokud se jedná o zvýšení výživného, nelze pouze tvrdit, že dosavadní výživné nestačí, pro změnu rozhodnutí je třeba dokázat, že se změnila okolnosti pro stanovení výše výživného.“⁵³

Ke změně vyživovací povinnosti rodičů k dětem dochází nejčastěji se změnou stupně školního vzdělávání. Jiné jsou potřeby dítěte, které nastupuje do první třídy, jiné jsou u dítěte, které začíná docházet na druhý stupeň nebo které studuje střední školu. Pokud k takové změně nedojde, soud zvyšuje vyživovací povinnost zpravidla po uplynutí tří let od předchozí úpravy.⁵⁴

U výživného pro nezletilé děti může soud takto rozhodnout i bez návrhu rodiče či zástupce nezletilého. Dojde-li k zrušení nebo snížení výživného za minulou dobu, spotřebované výživné se nevrací.⁵⁵

Velmi často se také stává, že dítě například ukončí střední školu, vyučí se a nastoupí do zaměstnání. Tím, že je dítě zaměstnáno, pobírá mzdu, ztrácí nárok na

---

Alimenty u vyšších příjmových skupin	10 až 20 tisíc měsíčně
Minimální výše alimentů	500 korun měsíčně
Republikový průměr stanovených alimentů	1 570 korun
Průměrné měsíční náklady na jedno dítě	6 350 korun

⁵¹ NOVÁ, H.; TĚŽKÁ, O. *Vyživovací povinnost*, Praha : Lidne Praha a.s., 1995. S. 101. ISBN 80-85647-84-2

⁵² HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. viz § 99 odst. 1

⁵³ NOVÁ, H.; TĚŽKÁ, O. *Vyživovací povinnost*, Praha : Lidne Praha a.s., 1995. s. 101. ISBN 80-85647-84-2

⁵⁴ PROKOP, M. et al. *Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí*. Brno : Ekologický právní servis, 2000. 62 s. ISBN 80-902570-8-9 (brož.).

⁵⁵ HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. viz § 99 odst. 1, 2

výživné od svých rodičů. Může se však stát, že po určité době dítě pokračuje ve studiu, a v takovém případě se vyživovací povinnost rodičů k němu obnovuje.⁵⁶

Během souvislé školní praxe na Oddělení sociálně právní ochrany dětí v Českých Budějovicích jsem se setkala s tím, že při projednávání výživného soud velice často upozorňoval rodiče, který je povinen platit výživné na to, že v případě změny poměrů na jeho straně tj. v případě změny jeho zdravotního stavu, poklesu příjmů atd. může požádat o snížení výživného.

„Pokud dítě řádně nestuduje, neskládá v termínech zkoušky, zbytečně opakuje studijní ročníky atd., těžko může požadovat od svých rodičů, aby je živili. Obdobná této je situace, kdy dítě, které je skoro dospělé nebo dokonce zletilé, se odmítá stýkat se svým rodičem, vyjadřuje se o něm vulgárně, ale výživné od něho naopak požaduje jako něco samozřejmého.“⁵⁷

V případě odmítání styku je ovšem věc složitější. Soud vždy zjišťuje, proč se dítě přestalo se svým rodičem stýkat. Důvodů může být celá řada. Může to být i špatná výchova za strany druhého rodiče, který nezletilého od útlého věku vedl k odmítání nyní přehlíženého rodiče. V takovém případě nelze očekávat, že se dítě bude chovat jinak. A protože vinu na vzniklé situaci nemá dítě, neztrácí proto nárok na výživné.

Opačná je ovšem situace u starších dětí, neboť ty by si měly již samy uvědomit, že jsou povinny se ke svým rodičům chovat způsobem, který vyžaduje morálka i zákon.

Jedním ze způsobů, kdy zaniká vyživovací povinnost rodičů k dítěti, je i uzavření manželství dítěte. Platí zásada, že vyživovací povinnost manželů navzájem přechází vyživovací povinnosti rodičů a dětí. Ke svému manželu má vyživovací povinnost především druhý manžel. Teprve v případě, že by tento manžel nebyl z nějakého důvodu schopen svoji vyživovací povinnost splnit, platí vyživovací povinnost rodičů k dětem.⁵⁸

---

⁵⁶ NOVÁ, H.; TĚŽKÁ, O. *Vyživovací povinnost*, Praha : Lidne Praha a.s., 1995. s 102. ISBN 80-85647-84-2

⁵⁷ NOVÁ, H.; TĚŽKÁ, O. *Vyživovací povinnost*, Praha : Lidne Praha a.s., 1995. s. 108. ISBN 80-85647-84-2

⁵⁸ PROKOP, M. et al. *Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí*. Brno : Ekologický právní servis, 2000. 67-70 s. ISBN 80-902570-8-9 (brož.).

5.4 Neplnění vyživovací povinnosti

Neplní-li rodiče, popř. jeden z nich vyživovací povinnost dobrovolně, rozhodne o povinnosti poskytovat výživné soud.⁵⁹ Postup soudu bude v zásadě totožný ve všech případech, ať už spolu rodiče žijí či nikoli, ať už jsou rodiče manželé či spolu žijí jako druh a družka. „V případech, kdy vyživovací povinnost rodičů k dětem musí být stanovena soudem, připadá v úvahu jen při plnění vyživovací povinnosti v penězích. Rozhodnutí soudu musí proto znít na určitou částku.“⁶⁰ Při stanovení vyživovací povinnosti v penězích je třeba určit i její splatnost, která musí být stanovena v souladu s ustanovením § 97 odst.1 zákona o rodině, tj. v měsíčních částkách splatných dopředu. Ve zvláštních případech zřetele hodných podle § 97 odst. 2 může soud rozhodnout i o povinnosti složit peněžní částku k zajištění výživného splatného v budoucnosti.⁶¹

U zletilých dětí se uplatní jisté odlišnosti vyplývající z nabytí způsobilosti k právním úkonům, jež je též obecně spojeno s dosažením zletilosti. Soud již nemůže, jako je tomu u nezletilých dětí, zahájit řízení bez návrhu jen na základě podnětu.⁶²

V tomto případě stanovení výživného na zletilé dítě není již navrhovatelem rodič, ale sama osoba oprávněná. Současně však platí, že pokud bylo výživné k dítěti určeno ještě za trvání jeho nezletilosti, má účinky i po dosažení zletilosti dítěte. Soud posuzuje schopnost zletilých dětí samostatně se živit a jejich současné potřeby z hlediska všestranného fyzického i duševního rozvoje a zvažuje schopnosti, možnosti a majetkové poměry rodičů.⁶³

⁵⁹ HOLUB, M.; NOVÁ, H.; SLADKÁ-HYKLOVÁ, J. *Zákon o rodině, komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-668-6 viz § 50 odst. 1

⁶⁰ CHODĚRA, O. *Partnerství, manželství a paragrafy*. Praha : Grada publishing, 2002. s. 88. ISBN 80-247-0217-7.

⁶¹ HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. ISBN Viz § 97

⁶² HOLUB, M.; NOVÁ, H.; SLADKÁ-HYKLOVÁ, J. *Zákon o rodině, komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-668-6 viz § 99 odst. 2

⁶³ PROKOP, M. et al. *Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí*. Brno : Ekologický právní servis, 2000. 74 s. ISBN 80-902570-8-9 (brož.).

Problém vidím v tom, že zákon velmi málo zvýhodňuje rodiče, který o dítě fakticky pečuje. Utopický model, dle kterého by rodič, který má dítě ve vlastní péči a věnuje mu velkou část svého času, hradil potřeby dítěte z malé části, je možné považovat za celkem spravedlivý. V praxi se však lze setkat většinou s opakem – rodič o dítě pečuje, což může bránit nalézt lépe finančně ohodnocené zaměstnání a druhý rodič, který se s dítětem setkává jen v čase, kdy mu to vyhovuje, platí na výživném částku, která potřeby dítěte pokryje jen z malé části.

Mezi právními laiky dochází často k nepochopení institutu výživného, když tito často s rozmáchlými gesty výživné odmítají, např. výměnou za to, že druhý rodič nebude usilovat o umožnění styku s dítětem. Právo na výživné (a stejně tak i právo na styk s druhým rodičem) je však právem dětí, nikoli právem jejich rodiče. Rodič se nemůže vzdát práva na výživné, které náleží dětem a jakákoliv dohoda, kterou obviněný uzavřel s druhým rodičem v tom smyslu, že nemusí platit výživné, nemá na existenci vyživovací povinnosti povinného žádný vliv.⁶⁴

„Dalším nešvarem, se kterým se lze velice často setkat v soudní praxi, jsou námitky otců, kteří se brání stanovení a placení výživného s tím, že z výživného pro děti jsou financovány také potřeby bývalé partnerky. Pokud je však výživné stanoveno v průměrné výši, je to argument zcela lichý a svědčí buď o neochotě postarat se o vlastní dítě nebo o značné neznalosti reálného života.“⁶⁵

Největší problémy po roce 1990 činilo soudům stanovení výživného podnikajícím rodičům.⁶⁶ Nový § 85a odst. 1 zákona o rodině přenáší nyní důkazní povinnost o majetkových poměrech na povinného rodiče, který má jiné příjmy než ze závislé činnosti, neboť mu ukládá povinnost prokázat své příjmy, tedy předložit doklady pro zhodnocení svých majetkových poměrů a umožnit soudu zjistit i další skutečnosti potřebné pro rozhodnutí zpřístupněním údajů chráněných podle zvláštních předpisů. Nesplní-li rodič tuto povinnost, má se za to, že jeho průměrný

---

⁶⁴ *Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.* [online]. Praha: Sociologický ústav, © 2005 [citováno 10. března 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.soc.cas.cz/info/cz/25068/3977/printpage.html>>.

⁶⁵ NOVÁ, H.; TĚŽKÁ, O. *Vyživovací povinnost*, Praha : Lidne Praha a.s., 1995. s. 112. ISBN 80-85647-84-2

⁶⁶ *Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.* [online]. Praha: Sociologický ústav, © 2005 [citováno 10. března 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.soc.cas.cz/info/cz/25068/3977/printpage.html>>.

měsíční příjem činí 12,7mi-násobek životního minima podle zákona o životním minimu.⁶⁷

Ustanovení § 24 odst. 6 písm. c) zákona č. 337/1992 Sb. o správě daní a poplatků, prolamuje povinnost mlčenlivosti finančních úřadů a umožňuje jim sdělit soudu základ daně z příjmu. I když lze toto prolomení považovat za krok správným směrem, je pro účely stanovení výše výživného tento údaj značně nedostatečný, neboť snahou každého podnikatele je mít základ daně co nejnižší. Podle § 85a má proto soud možnost v případě, že z daňového přiznání vyplyne, že povinný rodič má značně vysoké příjmy a ještě vyšší výdaje, nařídít znalecký posudek z oboru ekonomie. Ten zhodnotí, jaké výdaje podnikatele byly skutečně nezbytné.⁶⁸

5.5 Příspěvek na výživu dítěte – Jak je nezaopatřené dítě chráněno v případě neplacení výživného

Co si představit pod pojmem vystavení stavu nouze? S touto otázkou je spojena hojně diskutovaná otázka, zda by měl stát doplácet dítěti výživné za neplatícího povinného i přes existenci pravomocného a vykonatelného rozhodnutí.

Do 31. 12. 2006 platil zákon č. 482/1991 Sb., dle jehož § 5 nezaopatřenému dítěti, které se považuje za sociálně potřebné a ke kterému povinná osoba nežijící s dítětem v domácnosti neplní vyživovací povinnost stanovenou jí rozhodnutím soudu, náleží příspěvek na výživu dítěte ve výši stanoveného výživného, nejvýše však ve výši rozdílu mezi příjmem dítěte a jeho životním minimem.⁶⁹

Příspěvek na výživu dítěte byl s účinností od 1. 1. 2007 zrušen vzhledem k tomu, že tímto dnem nabyl účinnosti zákon o pomoci v hmotné nouzi č. 111/2006 Sb. „Životní situace příjemců příspěvků je řešena příspěvkem na živobytí, kde je

⁶⁷ HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. viz § 85a odst. 1

⁶⁸ *Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.* [online]. Praha: Sociologický ústav, © 2005 [citováno 10. března 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.soc.cas.cz/info/cz/25068/3977/printpage.html>>.

⁶⁹ viz § 5 Zákon o sociální potřebnosti

tato situace zohledňována. Stát tedy dítěti vždy za rodiče, který své povinnosti neplní, nějakým způsobem výživné uhradí. Část příspěvku na živobytí nahrazující neplacené výživné se stanoví ve výši soudem stanoveného výživného, nejvýše však ve výši rozdílu mezi příjmem dítěte a jeho životním minimem.⁷⁰ V případě přijetí dlužného výživného, je však příjemce příspěvku na živobytí povinen vrátit orgánu pomoci v hmotné nouzi, který vyplatil příspěvek na živobytí, částky, které mu byly poskytnuty, a to až do výše přijatého dlužného výživného.⁷¹

V řadě případů příslušné sociální instituce nutí rodiče, aby dlužné výživné vymáhali, příp. aby žádali jeho zvýšení či podávali na neplatícího rodiče trestní oznámení s podezřením na spáchání trestného činu zanedbání povinné výživy.⁷²

Z konstantní judikatury obecných soudů vyplývá, že trestný čin zanedbání povinné výživy je deliktem v zásadě trvajícím, kdy trestnost je podmíněna určitou dobou trvání. Ta zpravidla činí alespoň šest měsíců, i když není vyloučeno, že v závislosti na okolnostech případu budou znaky tohoto trestného činu naplněny i v době kratší, která by se však době šesti měsíců měla blížit.⁷³ Policejní orgán je povinen přijmout trestní oznámení i v případě, kdy by doba neplnění byla krátká a po té samostatně vyhodnotit, zda jsou dány důvody pro zahájení úkonů v trestním řízení.⁷⁴

5.6 Navrhovaný, zamítnutý zákon o náhradním výživném

Vymahatelnost práva je v České republice stále na nízké úrovni. „V případech nezaopatřených dětí však neplnění vyživovací povinnosti a její nedobytnost

⁷⁰ BŘESKÁ, N.; VRÁNOVÁ, L. *Dávky pomoci v hmotné nouzi*, Praha : Anag, 2008. ISBN 978-80-7263-478-1 viz § 32 odst. 1

⁷¹ BŘESKÁ, N.; VRÁNOVÁ, L. *Dávky pomoci v hmotné nouzi*, Praha : Anag, 2008. s. 87. ISBN 978-80-7263-478-1

⁷² PROKOP, M. et al. *Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí*. Brno : Ekologický právní servis, 2000. 56 s. ISBN 80-902570-8-9 (brož.).

⁷³ *Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.* [online]. Praha: Sociologický ústav, © 2005 [citováno 10. března 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.soc.cas.cz/info/cz/25068/3977/printpage.html>>.

⁷⁴ JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo hmotné*, 3. přepracované a aktualizované vydání, Praha : Lidne Praha a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-696-9

představuje závažný problém spočívající v ohrožení řádného vývoje dítěte, a to jak pro finanční nedostupnost vzdělávacích, sportovních a kulturních aktivit nutných k rozvoji dítěte, tak maximální pracovní vyčerpání většinou matek. K ohrožení řádného vývoje dítěte přispívá i chudoba neúplných rodin.⁷⁵

Jak by se měl finančně o děti, kterým neplatí jeden z rodičů výživné, postarat stát? Rodina a rodičovství je pod ochranou zákona. Rodiče, kteří pečují o děti mají právo na pomoc státu.⁷⁶

Neplnění vyživovací povinnosti je trestným činem, mnoho samoživitelek, případně samoživitelů se výživného vyměřeného soudem nedomůže nebo domůže až s obrovským zpožděním, což v praxi znamená, že potřeby dítěte nejsou zajištěny, proto v minulých letech přišla vláda s návrhem Zákona o náhradním výživném. Podstatou tohoto návrhu je, že stát pomůže tomu rodiči, který má nezaopatřené dítě ve vlastní péči a jehož bývalý partner neplní vyživovací povinnost. Současně však bude nutné vymezit účinné nástroje, jejichž prostřednictvím bude možné na takové osobě vymáhat pohledávky na výživném. Jinými slovy, stát by na sebe měl vzít povinnost dlužné částky od neplatiče následně vymáhat.

Poslanci při psaní zákona o náhradním výživném vycházeli z velmi častě reálné situace, kdy jeden z rozvedených rodičů, který nemá dítě nebo děti na starosti, na ně neplatí stanovenou sumu a soud není schopný peníze vymoci. Zákon má ze státu udělat jakéhosi prostředníka. Peníze by matce vyplatil v zákonem stanovené výši a na druhém z rodičů by je pak vymáhal. Na "státní" alimony by měly nárok neúplné rodiny, jejichž příjem nepřesahuje trojnásobek životního minima.⁷⁷

---

⁷⁵ HRUŠKOVÁ, H., KRÁLÍČKOVÁ, Z., *České rodinné právo*. Brno : Masarykova univerzita, 1998. s. 98. ISBN 80-7239-104-6

⁷⁶ Listina základních práv a svobod, článek 32

⁷⁷ KYNEK, O. Ekonomika. In *On-line magazín deníku Právo&Seznam.cz* [online]. [citováno 11. února 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.novinky.cz/ekonomika/57186-vlada-nechce-aby-stat-platil-alimenty-za-rodice.html>>.

5.6.1 Tabulka navrhovaného zákona o náhradním výživném

Co zákon navrhuje

věk dítěte	měsíční alimenty od státu
do 6 let	2580
6-10 let	2880
do 15 let	3405
studenti do 26 let	3735

Jednou z podmínek na získání nároku na náhradní výživné je, že příjem oprávněné osoby spolu s příjmem s ní společně posuzovaných osob nepřesahuje trojnásobek částky životního minima. Nejedná se tak o žádné systémové řešení neplnění vyživovací povinnosti, kdy jsou z nároku na náhradní výživné předem vyloučeny děti rodičů, kde rodič žijící s dítětem ve společné domácnosti (příp. i dalšími osobami) dosahuje průměrných příjmů. Návrh zákona tak především podporuje rodiče dětí, kteří se nesnaží o zajištění dostatečných příjmů na výživu dítěte a převážně využívají dávek sociální pomoci.

Na případné výsledky tohoto zákona je nutné hledět reálně. Pokud byl podán návrh na výkon rozhodnutí (exekuce) a oprávněnému se ani tak nepodaří přimět dlužníka k zaplacení dluhu, nepochybně to má nějaký svůj důvod. Především díky poslanců Strany zelených byl tento návrh zákona zamítnut.⁷⁸

6 SOUDNÍ ŘÍZENÍ

6.1 Řízení o výživném

---

⁷⁸ *Vyživovací povinnost CZ* [online]. © 2007 [citováno 21.února 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.freewebs.com/pleasehelptoalofus/>>.

„Výživné je ve velké většině případů plněno mezi zúčastněnými osobami dobrovolně a automaticky, aniž by zde bylo třeba zásahu soudu jako příslušného státního orgánu. V určitých případech má však společnost zájem na tom, aby výživné bylo stanoveno závazným rozhodnutím; cílem vydání tohoto rozhodnutí je jednak docílit právní jistoty o existenci a výši výživného, jestliže tyto skutečnosti jsou problematické a nebo mezi účastníky sporné, a dále umožnit vymáhání výživného některým z prostředků výkonu rozhodnutí, jestliže nedochází k dobrovolnému plnění vyživovací povinnosti.“⁷⁹

Účastníci řízení jsou podle § 94 odst. 1 o. s. ř. ti , o jejichž právech a povinnostech má být jednáno. Účastníkem řízení o výživném tak bude vedle dítěte a osoby, jež má výživné hradit, i osoba, jíž bylo dítě svěřeno do péče, přestože o jejím peněžitém příspěvku na výživné dítěte a výkonu osobní péče o dítě se nebude soud ve výroku rozhodnutí zmiňovat. Nezletilé děti jsou vždy účastníkem řízení, nicméně nemají vlastní procesní způsobilost. To vyžaduje, aby byly v řízení řádně zastoupeny. Jde-li o děti, které jsou v rodičovské péči, ustanoví jim soud již na počátku řízení opatrovníka⁸⁰, neboť jde vždy o případ, kdy dítě nemůže být zastoupeno žádným z rodičů, protože jde o záležitost, v níž by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi rodiči a dětmi. Tímto opatrovníkem jsou orgány péče o dítě.⁸¹

„Podstatnou náplní průběhu nalézacího řízení je provádění dokazování nutné pro stanovení výživného s tím, že je třeba zjistit všechny okolnosti, které mají význam pro posouzení, zda jsou tu podmínky pro stanovení vyživovací povinnosti a jaký má být její rozsah. Zpravidla si soud ještě před prvním jednáním ve věci vyžádá sdělení od všech organizací, u nichž účastníci pracovali v rozhodné době, o příjmech účastníků, jakož i o výši srážek ze mzdy a jejich důvodu.“⁸²

⁷⁹ NOVÁ, H.; TĚŽKÁ, O. *Vyživovací povinnost*, Praha : Lidne Praha a.s., 1995. s. 28. ISBN 80-85647-84-2

⁸⁰ HOLUB, M.; NOVÁ, H.; SLADKÁ-HYKLOVÁ, J. *Zákon o rodině, komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-668-6 Viz § 37 odst. 2

⁸¹ *Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.* [online]. Praha: Sociologický ústav, © 2005 [citováno 10. března 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.soc.cas.cz/info/cz/25068/3977/printpage.html>>.

⁸² NOVÁ, H.; TĚŽKÁ, O. *Vyživovací povinnost*, Praha : Lidne Praha a.s., 1995. s. 29. ISBN 80-85647-84-2

Při rozhodování o výživném nezletilých dětí je soud povinen provést všechny důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, není tedy omezen důkazními návrhy účastníků.⁸³ V praxi jsem však poznala, že rodič, po němž je výživné požadováno, většinou sám předkládá důkazy o svých pravidelných výdajích či dalších příjmech. Soud při rozhodování o výživném zohledňuje nejen výdaje, které rodič poskytuje přímo dítěti (např. spoření, pojištění, pravidelné platby spojené s provozováním zájmů dítěte apod.), ale též jiné výdaje rodiče (splátky půjček, výdaje spojené se péčí o zdraví apod.). Soud zpravidla skutečnosti zjištěné z listinných důkazů ověřuje výsledkem účastníků.

Místo rozhodnutí soudu ve věci samé, může soudní řízení skončit dohodou nebo soudním smírem. V praxi k uzavření těchto dohod či smírů dochází poměrně často. Vzhledem k tomu, že na poskytování výživného se nemohou rodiče dohodnout bez ingerence soudu, jsou i rodiče, mezi nimiž není ohledně výše výživného sporu, nuceni účastnit se soudního řízení. Tito rodiče pak po předložení listinných důkazů o výši příjmů a výdajů a po výsledku uzavírají dohodu.⁸⁴ Na druhou stranu je zde řada rodičů, která je ochotna přít se při stanovování výše výživného i o stokorunu. Tyto bagatelní spory jsou však spíše než špatnou ekonomickou situací rodičů často vyvolány negativními emocemi mezi rodiči, což jsem mohla u soudu během školní praxe na vlastní oči sledovat. Neschopnost zapomenout na minulé spory brání uzavření dohody, a to i přes leckdy značnou snahu soudce, jemuž je povinnost usilovat o smír mezi účastníky ukládána i občanským soudním řádem, a to v § 99.⁸⁵

6.2 Dohoda a smír

---

⁸³ WINTROVÁ, A. et al. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 3. aktualizované vydání. Praha : Linde Praha a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-647-1 viz § 120 odst. 2

⁸⁴ *Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.* [online]. Praha: Sociologický ústav, © 2005 [citováno 10. března 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.soc.cas.cz/info/cz/25068/3977/printpage.html>>.

⁸⁵ WINTROVÁ, A. et al. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 3. aktualizované vydání. Praha : Linde Praha a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-647-1 viz § 99 odst. 1

Institut dohody a smíru je třeba od sebe rozlišovat, jelikož se liší podmínky jejich jednání i platnosti. Při smíru, jež se uzavírá v případech zletilých dětí, se již nepředpokládá tak široká ochrana práv zletilce, jde zde pouze o posouzení souladu smíru s právními předpisy. Soud rozhoduje o tom, že smír schvaluje. Neschválí jej tehdy, je-li v rozporu s právními předpisy.⁸⁶

Při schvalování dohody musí soud vzít v úvahu všechna hlediska, která mají význam pro rozhodnutí ve věci samé. Soud musí přihlédnout zejména k tomu, aby byly zajištěny co nejpříznivější podmínky pro zdárný vývoj dítěte a musí zjistit, zda dohodnutá výše výživného odpovídá všem zákonným hlediskům. Navrhovanou dohodu rodičů může soud schválit či neschválit, pokud ji neschválí, pokračuje v řízení. Pouze změnit či upravit dohodu soud nemůže.⁸⁷

7 VYMÁHÁNÍ VÝŽIVNÉHO

„Výživné jsou peníze určené přímo pro potřeby dítěte. Jedná se o pohledávku z hlediska zákona zvláště chráněnou, výživné je přednostní pohledávkou a tomuto faktu nasvědčuje i ustanovení trestního zákona týkající se výživného.“⁸⁸

Stává se, že rodič výživné neplatí, případně je platí nepravidelně a nebo dítěti dává nejrůznější věcné či finanční dárky, které potom označuje za výživné. Za výživné však nelze považovat příležitostné plnění v době styku povinného rodiče s dětmi, které má povahu dáreků či jiných podobných plnění, které nesměřují k uspokojování odůvodněných potřeb nezletilých dětí.⁸⁹ Rodič je tedy povinen vedle velkorysejších darů platit k rukám druhého rodiče výživné tak, jak o tom rozhodl soud, či jak zní dohoda.

⁸⁶ WINTROVÁ, A. et al. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 3. aktualizované vydání. Praha : Linde Praha a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-647-1 viz § 99 odst. 2

⁸⁷ NOVÁ, H.; TĚŽKÁ, O. *Vyživovací povinnost*, Praha : Linde Praha a.s., 1995. s. 30 – 32. ISBN 80-85647-84-2

⁸⁸ PROKOP, M. et al. *Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí*. Brno : Ekologický právní servis, 2000. 68 s. ISBN 80-902570-8-9 (brož.).

⁸⁹ HOLUB, M.; NOVÁ, H.; SLADKÁ-HYKLOVÁ, J. *Zákon o rodině, komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-668-6 viz § 96 odst. 1

Výkon rozhodnutí o výživném se odlišuje od vymáhání běžných pohledávek. Rozdílem je povinnost soudu poskytnout oprávněnému (tedy vychovateli dítěte) pomoc při pátrání po bydlišti povinného (tedy dlužníka) a pomoc při zjišťování zdroje příjmů, z nichž by bylo možno dlužné výživné splácet. V případě, že je výživné během výkonu rozhodnutí soudem zvýšeno, vztahuje se nařízení výkonu rozhodnutí i na všechny částky zvýšeného výživného a není potřeba dávat nový návrh na výkon.⁹⁰

Výživné je třeba platit v pravidelných opětuujících se částkách s výjimkou případů, kdy soud rozhodne, že je třeba výživné jako celek zaplatit předem.⁹¹ Placení výživného předem je v praxi zcela výjimečně a soudy k němu přistupují např. tehdy, má-li otec dítěte značně vysoký majetek, ale odjíždí do zahraničí, takže v případě nutnosti by se výživné těžko vymáhalo.

Ale i výživné, které se platí měsíčně, je třeba platit předem vždy na počátku toho kterého měsíce.⁹²

V případě neplacení výživného je nutné dlužné výživné vymáhat. Pomoc při uplatňování nároku dítěte na výživné a při vymáhání výživného, včetně pomoci při podávání návrhu soudu, mají povinnost poskytnout orgány sociálně-právní ochrany dětí obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

7.1 Podání trestního oznámení pro podezření z trestného činu

„Kromě samotného vymáhání výživného lze podat trestní oznámení pro podezření z trestného činu zanedbání povinné výživy. Povinnost oznámit orgánům

---

⁹⁰ HRUŠKOVÁ, M. *Rodinné právo v aplikační praxi: edice právních rozhledů*. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2000. 39 s. ISBN 80-7179-293-4.

⁹¹ HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001. viz § 97

⁹² HOLUB, M.; NOVÁ, H.; SLADKÁ-HYKLOVÁ, J. *Zákon o rodině, komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-668-6 viz § 97 odst. 1

činným v trestním řízení skutečnost, že není plněna vyživovací, má i orgán sociálně-právní ochrany dětí.⁹³

Trestní zákon nestanoví žádnou časovou podmínku pro neplnění vyživovací povinnosti, která by byla nutná k naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu. V rozhodovací praxi soudů se tato lhůta (6 měsíců) objevuje, ale nikoliv jako nezbytná podmínka. V závislosti na okolnostech případu může o trestný čin jít i při kratší době jednání pachatele, která by se však měla době šesti měsíců blížit.

Faktorem k placení výživného může být i skutečnost, že od 1. září 2008 došlo k novele zákona o pomoci v hmotné nouzi, kdy negativní postoj povinné osoby k placení výživného znamená, že částka živobytí, ze které se vychází při stanovení výše dávky pomoci v hmotné nouzi, bude stanovena na úroveň existenčního minima.⁹⁴

7.2 Exekuce

Dalším způsobem vymáhání dlužného výživného je exekuce. Jde zpravidla o rychlejší způsob provedení exekuce. „V návrhu na výkon rozhodnutí může oprávněný navrhnout, aby soud pověřil provedením exekuce konkrétního soudního exekutora, soud zpravidla tomuto návrhu vyhoví, pokud však takový návrh není učiněn, soud vykoná rozhodnutí sám.“⁹⁵ V případě podání návrhu soudem musí návrh obsahovat jméno exekutora, který má exekuci provést, a dále stejné náležitosti jako návrh na soudní výkon rozhodnutí kromě způsobu, kterým má být exekuce provedena.⁹⁶

⁹³ NOVÁ, H.; TĚŽKÁ, O. *Vyživovací povinnost*, Praha : Lidne Praha a.s., 1995. s. 32. ISBN 80-85647-84-2

⁹⁴ BŘESKÁ, N.; VRÁNOVÁ, L. *Dávky pomoci v hmotné nouzi*, Praha : Anag, 2008. s. 54. ISBN 978-80-7263-478-1

⁹⁵ GROSSOVÁ, E. *Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi*, Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-621-1

⁹⁶ HLAVSA, P. *Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb.* 3. aktualizované vydání. Praha : Linde Praha a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-704-1

V návrhu na nařízení exekuce je oprávněný povinen uvést, jakým způsobem má být výkon rozhodnutí proveden. Za typický způsob výkonu rozhodnutí ohledně pohledávky na výživném jsou srážky z mzdy. Tyto srážky je po doručení pravomocného usnesení o nařízení exekuce povinen zaměstnavatel poukazovat oprávněnému.⁹⁷

Exekuční řízení není obvykle příliš zdlouhavé a soudům se daří vydávat rozhodnutí o nařízení exekuce poměrně rychle. Vzhledem k tomu, že i proti tomuto rozhodnutí má povinný možnost podat odvolání, se však může i řízení o zcela jasné a prokazatelné pohledávce značně protáhnout.

Účel zajistit řádné a včasné placení výživného sledují i jiné instituty českého právního řádu. Mezi nimi přísluší zvláštní místo trestněprávní ochraně vyživovací povinnosti. V ustanovení § 213 postihuje trestní zákon zanedbání povinné výživy jako jeden z trestných činů proti rodině a mládeži. Podle tohoto ustanovení lze postihnout jako pachatele každou osobu, která je povinna platit výživné, přičemž nerozhoduje druh výživného, k němuž je podle zákona povinna. Podle základní sazby trestu (do jednoho roku odnětí svobody nepodmíněně) je postižen pachatel, který vyživovací povinnost neplní buď i z nedbalosti. Trestem do dvou let odnětí svobody nepodmíněně může být postižen pachatel, který svou vyživovací povinnost neplní úmyslně, tedy ví, že mu tato povinnost byla uložena, ale svým jednáním se jejímu plnění vyhýbá. Podle nejprísrnější sazby, může být potrestán pachatel, který zanedbáním povinné výživy vystavil osobu stavu nouze.⁹⁸ V praxi je vedle těchto trestů, jenž jsou však většinou ukládány jako podmíněné s příslušnou zkušební dobou, pachatelům zároveň uložena povinnost uhradit dlužné výživné.

„Náklady exekuce (odměna exekutora, náhrada hotových výdajů, náhrada za ztrátu času při provádění exekuce a další) a náklady oprávněného hradí povinný.“⁹⁹ Exekutor oprávněného může požádat o složení přiměřené zálohy na

---

⁹⁷ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha : C.H.Beck, 2006. 732 s. ISBN 80-7179-489-9.

⁹⁸ JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo hmotné*, 3. přepracované a aktualizované vydání, Praha : Lidne Praha a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-696-9 Viz § 213

⁹⁹ GROSSOVÁ, E. *Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi*, Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-621-1

náklady exekuce, což ovšem neplatí v případě vymáhání výživného nezletilého dítěte. Z důvodu nesložení zálohy nemůže být v tomto případě exekuce zastavena. V případě vědomosti o nemajetnosti dlužníka je nutno podání návrhu na nařízení exekuce zvážit, a to z toho důvodu, že v tomto případě zastavení exekuce pro nemajetnost povinného hradí paušálně určené či účelně vynaložené výdaje exekutorovi oprávněný.¹⁰⁰

7.3 Srážky ze mzdy

Zadlužení lidé často dluží na všech frontách a dluží také rodině, třeba právě na výživném. Manželkám těchto lidí nadále zbývá možnost uzavřít se svým manželem dohodu o srážkách ze mzdy a předložit ji zaměstnavateli. Ten je v tomto případě nadále povinen takovou dohodu respektovat a bude svému zaměstnanci provádět srážku ze mzdy ve prospěch věřitele (manželky). Jedná-li se o výživné, je otci strhávána ze mzdy určitá částka a ta zasílána matce nebo osobě, která trvale pečuje o dítě.¹⁰¹

Pokud se nejedná o výživné, zaměstnavatel nemusí podle zákoníku práce srážky ze mzdy přijmout. Věřitel bude muset k úhradě svých pohledávek využít jiných prostředků, než jsou srážky ze mzdy.¹⁰²

Jestliže nebude mít manželka v ruce tuto dohodu v písemné podobě, tak se jí nárokovat srážky ze mzdy na manželův plat nepodaří. V takovém případě jí nezbývá než dát věc k soudu, který by měl po posouzení všech faktů vydat výkon rozhodnutí (lidově řečeno exekuci). Jednou z variant výkonu rozhodnutí jsou i srážky ze mzdy s tím, že tento výkon rozhodnutí předložený zaměstnavateli musí být prováděn.¹⁰³

---

¹⁰⁰ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha : C.H.Beck, 2006. 812 s. ISBN 80-7179-489-9.

¹⁰¹ GROSSOVÁ, E. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*, Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-621-1

¹⁰³ viz § 148 zákoníku práce

7.4 Účinná lítost

Pro vymáhání výživného je pak zvláště důležitý § 214 trestního zákona o účinné lítosti, podle něhož trestnost trestného činu zanedbání povinné výživy zaniká, jestliže pachatel svou povinnost splnil dříve, než soud prvního stupně počal vynášet rozsudek, předpokladem pro uplatnění ustanovení o účinné lítosti však je, že vyživovací povinnost byla pachatelem splněna dobrovolně, že byla splněna zcela a konečně, a že zanedbání povinné výživy nemělo fakticky nepříznivých následků.¹⁰⁴

8 STATISTICKÁ ROČENKA KRIMINALITY

Statistická ročenka kriminality za rok 2008 ukazuje celkový počet občanů všech krajů České republiky, kteří zanedbali placení povinné výživy.

Tabulka Ministerstva spravedlnosti ČR - statistická ročenka kriminality za rok 2008

---

¹⁰⁴ JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo hmotné*, 3. přepracované a aktualizované vydání, Praha : Lidne Praha a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-696-9 viz § 214

§ 213 - Zanedbání povinné výživy

	ČR	OSZ a KSZ								VSZ	
		Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	Praha	Olomouc
VYŘÍZENO proti osobám	9101	988	1014	636	760	1529	788	1637	1749	0	0
POČET trestných činů	10083	1047	1113	718	851	1722	874	1737	2021	0	0
ODLOŽENO dle § 159a tr.ř.	313	31	28	13	30	41	24	49	97	0	0
§ 159a/2 - § 11/1a) tr.ř.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
§ 159a/2 - § 11/1d) tr.ř.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
STÍHÁNO osob	8519	957	880	621	695	1452	708	1566	1640	0	0
z toho žen	724	98	69	44	88	131	48	118	128	0	0
mladiství	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OBŽALOVÁNO osob	7615	858	789	573	622	1277	630	1388	1478	0	0
z toho žen	649	91	64	41	80	116	42	100	115	0	0
zvl.nebezpeč. recidivistů	4	0	0	0	1	0	0	1	2	0	0
věk 15 - 17	3	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0
z toho dívek	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
věk 18 - 19	31	7	2	4	5	6	1	6	0	0	0
20 - 24	428	49	52	19	53	73	21	75	86	0	0
25 - 29	1170	112	120	86	105	227	97	201	222	0	0
30 - 39	3810	411	411	272	280	626	343	708	759	0	0
40 - 49	1823	215	171	163	156	287	143	336	352	0	0
50 a více	350	64	33	29	23	55	25	62	59	0	0
TR. STÍHÁNÍ ZASTAVENO	853	94	87	44	66	160	74	177	151	0	0
§ 172/1d - § 11/1a) tr.ř.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
§ 172/1d - § 11/1d) tr.ř.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
podmíněně zastaveno	19	0	2	1	2	8	0	6	0	0	0
narovnání	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TR. STÍHÁNÍ PŘERUŠENO	51	5	4	4	7	15	4	1	11	0	0
ZKRÁCENÉ PŘÍPRAV. ŘÍZENÍ	269	0	106	2	35	36	56	22	12	0	0
z toho žen	29	0	6	2	4	5	8	4	0	0	0
mladiství	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PODÁN NÁVRH NA POTRESTÁNÍ	269	0	106	2	35	36	56	22	12	0	0
z toho žen	29	0	6	2	4	5	8	4	0	0	0
věk 15 - 17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
z toho dívek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
věk 18 - 19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20 - 24	13	0	5	0	0	4	2	1	1	0	0
25 - 29	37	0	16	0	5	5	8	2	1	0	0
30 - 39	141	0	52	1	19	21	28	13	7	0	0
40 - 49	68	0	30	1	10	6	15	4	2	0	0
50 a více	10	0	3	0	1	0	3	2	1	0	0
ODLOŽENO dle § 179c tr.ř.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ODLOŽENO dle § 179g tr.ř.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
POSTOUPENO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

podle údajů státních zastupitelství

§ 213 - Zanedbání povinné výživy

	Území								
	ČR	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM
TRESTNÉ ČINY - celkem	6596	831	761	423	567	1068	621	1131	1194
z toho vliv alkoholu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ODSOUZENO - osob celkem	6066	769	710	385	532	917	561	1057	1135
z toho žen	513	68	57	26	57	91	39	82	93
vliv alkoholu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
jiné návykové látky	0	0	0	0	0	0	0	0	0
recidivistů	758	42	63	6	50	81	64	120	332
věk 15 - 17	0	0	0	0	0	0	0	0	0
z toho dívek	0	0	0	0	0	0	0	0	0
věk 18 - 19	3	1	0	1	0	1	0	0	0
20 - 24	177	23	23	10	23	35	10	28	25
25 - 29	672	74	66	37	69	132	55	119	120
30 - 39	2922	356	352	178	252	450	284	502	548
40 - 49	1898	241	225	135	152	256	176	345	368
50 a více	394	74	44	24	36	43	36	63	74
TREST NEPO - celkem	914	98	107	60	99	86	88	170	206
z toho do 1 roku	782	88	87	53	79	71	80	146	178
přes 1 r. do 5 r.	132	10	20	7	20	15	8	24	28
přes 5 r. do 15 r.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
přes 15 r.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
doživotí	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TREST PO	4045	568	488	247	349	686	392	618	697
ZÁKAZ ČINNOSTI	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PENĚŽITÝ TREST	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OBECNĚ PROSPĚŠNÉ PRÁCE	975	92	104	75	75	108	73	239	209
TRESTNÍ OPATŘENÍ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JINÝ TREST	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UPUŠTĚNO od potrestání	129	11	11	3	9	37	6	29	23
TRESTY ve spoj. s jinými tr.	15	0	2	0	1	3	1	4	4
ZÁKAZ ČINNOSTI	14	0	2	0	1	3	1	4	3
PENĚŽITÝ TREST	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JINÝ TREST	1	0	0	0	0	0	0	0	1
OCHRANNÉ LÉČENÍ - celkem	5	0	2	0	1	0	1	0	1
protialkoholní	5	0	2	0	1	0	1	0	1
protitoxikomanické	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ostatní	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OCHRANNÁ VÝCHOVA	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ZPROŠTĚNO	1428	191	129	74	115	182	98	271	368
ZASTAVENO	523	42	55	48	29	139	43	116	51
z toho amnestie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
POSTOUPENO	1	0	0	1	0	0	0	0	0

podle údajů soudů

9 SANKČNÍ NEPLNĚNÍ VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI

V českém trestním právu je účel trestu vyjádřen v § 23 trestního zákona. Aby trest správně plnil svůj účel, tak by měl působit jak na pachatele trestného činu, tak i na všechny ostatní občany. V § 23 TZ se praví, že účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti. V této definici je vyjádřen jak požadavek individuální prevence, tak i prevence generální, a zároveň zde nalézáme i základní funkci trestu - funkci ochrannou. Smyslem tohoto ustanovení je přimět pachatele k respektování našich zákonů a trest je zde chápán nejen jako prostředek sebeobrany společnosti před trestnými činy, ale i jako výchovný prostředek.¹⁰⁵

Na trest, který má splnit svůj účel, jsou kromě individuální a generální prevence kladeny i další požadavky. Trest, má-li změnit určité chování, musí být individualizován, neboť co je pro jednoho trestem, druhého nechává lhostejným a pro třetího může být dokonce odměnou. Individualizace trestu lze alespoň u některých deliktů založit na převládající motivaci kriminálního chování a tím na motivaci subjektů obecně. Klíčem může být individuální hierarchie hodnot. Hodnoty prakticky označují cíle motivovaného chování. Individualizace trestu je především nutná u recidivistů. Trest, pokud má být účinný, musí být doprovázen odměnou. Zatímco trest blokuje nežádoucí chování (pachatelem je prožíván jako odmítání nejen jeho chování, ale i jeho osoby), musí se odměna vztahovat k žádoucímu chování. Trest, nedoprovází-li jej odměna, nemá vliv na změnu cílů, jichž se snaží trestaná osoba dosáhnout, v mnoha případech má za následek pouze změnu cest, které vedou k těmto cílům.¹⁰⁶ Odměnou je zde myšlen trestní rejstřík bez záznamu za spáchaný trestný čin a možnost odsouzeného vykonat svůj trest na svobodě a nebýt vytržen ze svého sociálního prostředí. Ke zvýšení účinku prevence je nutno usilovat o neodvratnost trestu a k jeho uložení musí dojít

¹⁰⁵ JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo hmotné*, 3. přepracované a aktualizované vydání, Praha : Lidne Praha a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-696-9

¹⁰⁶ ČERNÍKOVÁ, V.; MAKARIUSOVÁ, V. *Sociální ochrana*. Praha : Vydavatelství PA ČR, 1996, s. 34. ISBN 80-85981-36-X.

bezprostředně po provinění, aby mezitím nedošlo u pachatele k utvrzení se o správnosti svého chování. Pro účinnost trestu je velmi žádoucí jeho spravedlivost a adekvátnost - nesmí být ani přísnější ani mírnější, než je nezbytně nutné k ochraně společnosti.¹⁰⁷

Při slově trest se většině populace vybaví jako první vězení, tedy trest odnětí svobody nepodmíněně. Není to ovšem trest jediný, který náš právní řád zná. V posledních letech dosahují značné popularity tzv. tresty alternativní, které jsou z ekonomického hlediska pro stát podstatně levnější a pro odsouzeného často vhodnější a účinnější než trest odnětí svobody.¹⁰⁸

9.1 Trestný čin zanedbání povinné výživy

„Trestný čin zanedbání povinné výživy, který je upravený v ustanovení § 213 trestního zákona, patří vedle krádeže a porušování domovní svobody k nejčastěji páchaným trestným činům na území České republiky. V tomto ustanovení jsou chráněny vyživovací vztahy, které pramení ze zákona o rodině.“¹⁰⁹

9.2 Trestní sazba za neplacení výživného

Trestné jsou podle zákona dvě formy jednání a to neplnění vyživovací povinnosti (Kdo neplní, byť i z nedbalosti, svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok) a vyhýbání se plnění této zákonné povinnosti (Kdo se úmyslně vyhýbá plnění své

---

¹⁰⁷ ČERNÍKOVÁ, V.; MAKARIUSOVÁ, V. *Sociální ochrana*. Praha : Vydavatelství PA ČR, 1996, s. 111. ISBN 80-85981-36-X.

¹⁰⁸ ČERNÍKOVÁ, V.; MAKARIUSOVÁ, V. *Sociální ochrana*. Praha : Vydavatelství PA ČR, 1996, s. 94. ISBN 80-85981-36-X.

¹⁰⁹ JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo hmotné*, 3. přepracované a aktualizované vydání, Praha : Lidne Praha a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-696-9

zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta).¹¹⁰

9.3 Skutková podstata neplnění vyživovací povinnosti

Pod pojmem neplnění vyživovací povinnosti judikatura rozumí kromě případů, kdy povinný subjekt neplní povinnost vůbec i neplnění vyživovací povinnosti v povinném rozsahu a za trestné je tak považováno i neplnění několika jednotlivých měsíčních dávek. Zpravidla jde o nejméně šest měsíčních dávek. Vyhýbaní se je definováno jako neplnění vyživovací povinnosti spojené s jednáním, jímž se pachatel chce zbavit své povinnosti nebo zmařit vymáhání výživného např. záměrně často mění bez vážného důvodu zaměstnání nebo úmyslně přijme zaměstnání s malým výdělkem. V této souvislosti je nutno upozornit, že plnění zákonné vyživovací povinnosti nespočívá jen v samotném placení výživného, ale i v tom, že osoba, která je povinna výživné platit, si z vlastní iniciativy zjistí, kde se zdržuje osoba, které má být výživné placeno, pokud je vzhledem k okolnostem toto zjištění pro povinnou osobu dostupné.¹¹¹

10. OBECNĚ PROSPĚŠNÉ PRÁCE

Obecně prospěšné práce (community service) - někdy též nazývané jako společensky prospěšné práce, jsou pravděpodobně jedním z nejprogresivnějších ambulantních opatření evropského trestního práva. Odborníci do nich vkládají největší naděje, protože právě ony nabízejí nejvíce možností pro budoucí využití.¹¹²

---

¹¹⁰ JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo hmotné*, 3. přepracované a aktualizované vydání, Praha : Lidne Praha a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-696-9 viz § 213

¹¹¹ *Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. Epravo.cz, [citováno 16. dubna 2009]. Dostupné na WWW: < <http://www.epravo.cz/top/clanky/zanedbani-povinne-vyzivy-a-ucinna-litost-8811.html>>.

¹¹² Alternativní opatření k trestu odnětí svobody. *České vězeňství*, 1994, roč. 2., č. 4, s. 32

Obecně prospěšné práce jsou sankcí nepochybně více punitivní, než je tomu u podmíněného odsouzení, zejména v těch případech, jestliže podmínění odsouzení není spojeno s určitými omezeními a povinnostmi. To je zřejmě také hlavním důvodem, proč ukládání tohoto druhu trestu nemusí být nutně omezeno na prvopachatele. Z povahy trestu ale jasně vyplývá, že trest nelze uložit několikanásobnému recidivistovi, osobám s výraznějším protispolečenským zaměřením a profesionálním zločincům. Obecně prospěšné práce bývají obvykle koncipovány jako trestněprávní sankce, kterou ukládá soud, protože byl spáchán trestný čin menší závažnosti a účelu trestu není nutno dosahovat odnětím svobody.¹¹³

Někdy bývají vyslovovány pochybnosti, zda práci, i když jde v daném případě o práci obecně prospěšnou, lze vůbec považovat za významnou součást sociálních práv. Proti tomu lze uplatnit námitku, že práce sice tvoří obsahovou náplň tohoto trestu, avšak újmou je tu zejména citelný zásah do volného času pachatele a skutečnost, že za vykonanou práci pachatel neobdrží žádnou odměnu, protože zde nejde o klasický pracovní poměr mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. Sama práce zde představuje významný výchovný prvek, protože je příležitostí k tomu, aby odsouzený, který by jinak byl pouhým pasivním vykonavatelem příkazů či zákazů, se aktivně přičinil o svou převýchovu.¹¹⁴

10.1 Probační a mediační služba v rámci zajištění možností ukládání a výkonu trestu obecně prospěšných prací

Probační a mediační služba v rámci svých činností při zajišťování přípravy, organizace a možností výkonu trestu obecně prospěšných prací zohledňuje jak veřejný zájem - ochrana společnosti, tak zájem samotné oběti - participace poškozeného, a stejně tak usiluje o prevenci dalšího trestného jednání pachatele a

---

¹¹³ SUCHÝ, O.; VÁLKOVÁ, H. Obecně prospěšné práce jako alternativa trestu odnětí svobody v mezinárodním srovnání. *Právní rozhledy*, 1996, č. 4., s. 151

¹¹⁴ VANDUCHOVÁ, M. K novému trestu obecně prospěšných prací. *Právní praxe*, 1996, č. 7, s. 397

motivuje ho k převzetí odpovědnosti za způsobené škody a jeho opětovné zapojení do života ve společnosti bez konfliktu se zákonem.¹¹⁵

Během praxe v Probační a mediační službě v Českých Budějovicích jsem se při spáchání trestného činu neplnění vyživovací povinnosti setkala s výkonem trestu OPP, ale také s uplatněním probačního dohledu, což bylo v souvislosti s problematikou neplacení výživného častější variantou.

10.2 Uplatnění probačního dohledu

Novela zákona č. 140/1961 Sb. z roku 2001 včlenila do trestního zákona nová ustanovení 26a a 26b, která detailněji vymezují podstatu, účel a obsah probačního dohledu a povinností z něj vyplývajících. Dohledem, jehož prováděním je pověřen probační úředník, se rozumí pravidelný kontakt pachatele s úředníkem Probační a mediační služby, spolupráce při vytváření a realizaci probačního programu ve zkušební době a kontrola dodržování podmínek uložených pachateli soudem nebo vyplývajících ze zákona. Účelem dohledu je především sledování a kontrola chování pachatele a odborné vedení a pomoc pachateli s cílem zajistit, aby vedl v budoucnu řádný život.

Probační dohled se uplatňuje u řady institutů. Jde například o podmíněné upuštění od potrestání s dohledem, kdy za situace, že pachatel spáchal trestný čin menší nebezpečnosti pro společnost, což může být právě trestný čin zanedbání povinné výživy, jeho spáchání lituje a projevuje účinnou snahu po nápravě může soud podmíněně upustit od potrestání, považuje-li za potřebné po stanovenou dobu sledovat chování pachatele. Soud poté stanoví zkušební dobu a vysloví nad pachatelem dohled. Dohled se uplatňuje také při podmíněném odsouzení, kdy v souladu s ustanovením § 60 trestního zákona může soud výjimečně vzhledem k okolnostem případu a osobě odsouzeného ponechat podmíněné odsouzení v

---

¹¹⁵ BAJER, P. Zrod probační a mediační služby. *Sociální práce*, 2005, č. 4., ISSN 1213-6204.

platnosti, i když odsouzený zavinil příčinu k nařízení výkonu trestu a stanovit nad odsouzeným dohled.¹¹⁶

Pravidelná kontrola chování klienta může přispět k tomu, že klient bude schopen vést svůj život bez dalšího konfliktu se zákonem. V rámci dohledu je klient probačním úředníkem nebo asistentem veden k přijetí odpovědnosti za své chování a k hledání řešení následků trestné činnosti.

Spolupráce s probačním úředníkem nebo asistentem je pro klienta povinná a trvá až do skončení stanovené zkušební doby nebo až do odvolání náhrady vazby dohledem. Klient může svým chováním a přístupem k dohledu výrazně ovlivnit, zda soud rozhodne, že se klient v rámci zkušební doby osvědčil.

Je zde patrná snaha zákonodárce o to, aby v těchto případech nedocházelo k nežádoucímu zevšeobecnění přeměny podmíněně odloženého trestu odnětí svobody v nepodmíněný trest odnětí svobody a bylo umožněno jeho pokračování tam, kde je to žádoucí.

V závěru bakalářské práce bych podotkla, že problematika vyživovací povinnosti je velmi složitá, mnozí to zažili na vlastní kůži nebo o tom ví z vyprávění svých známých. S výživným-alimenty jsou obtíže, je to většinou žena, které soud po rozvodu svěřil děti do péče, a která se výživného domáhá. Ženy často přesně neví, na co mají vlastně zákonný nárok, kam se obrátit o radu a jak dále postupovat. Mnoho nejasností panuje nejen kolem stanovení výše výživného, ale i jeho vymáhání. Přestože jsou zde neziskové organizace a poradny, myslím si, že by stát mohl být při tomto více nápomocen a poskytovat například informační letáky se všemi potřebnými informacemi.

Vzhledem k tomu, že v České republice je v přepočtu na počet obyvatel největší rozvodovost v Evropě, považuji otázku vyživovací povinnosti za velmi aktuální. Za aktuální také považuji otázku trvání soudního řízení při uložení

---

¹¹⁶ JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo hmotné*, 3. přepracované a aktualizované vydání, Praha : Lidne Praha a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-696-9 Viz § 60

vyživovací povinnosti. Na více než 2 roky se řízení každoročně prodlužuje přibližně v 500 případech a vymahatelnost práva je v ČR na velmi nízké úrovni.

V případech nezaopatřených dětí však neplnění vyživovací povinnosti a její nedobytnost představuje závažný problém spočívající v ohrožení řádného vývoje dítěte, a to jak pro finanční nedostupnost vzdělávacích, sportovních a kulturních aktivit nutných k rozvoji dítěte, tak maximální pracovní vyčerpání matek. K ohrožení řádného vývoje dítěte přispívá také chudoba neúplných rodin. Známa je v Česku neochota zaměstnavatelů najít pro osamělé matky odpovídající pracovní zařazení. S mimořádnými problémy je tak zajišťováno zabezpečení alespoň základních potřeb dětí - bydlení, stravy a ošacení. Výživné tedy chybí nejen k uhrazení běžných potřeb dítěte, ale i dalších potřeb prospěšných k jeho všestrannému rozvoji, proto je na místě otázka, zda-li stanovené výše výživného jsou odpovídající skutečným potřebám nezaopatřených dětí.

Vzestupně roste počet lidí odsouzených za neplnění vyživovací povinnosti, pravomocné odsouzení povinného ale neznamená, že se oprávněné dítě nebo studující svého práva domohou. Stranou pozornosti zůstává, že judikatura považuje dlouhodobé neplnění vyživovací povinnosti či pravomocné odsouzení za trestný čin zanedbání povinné výživy za závažný způsob zanedbání rodičovské povinnosti, dále i to, že dlouhodobým neplněním výživného je oprávněná osoba vydána stavu nouze. Myslím si, že je zapotřebí, aby stát účinněji a důrazněji pomohl tam, kde povinný neplní vyživovací povinnost dobrovolně a také tam, kde ani trest nebo výkon rozhodnutí nepřináší účinnou nápravu.

ZÁVĚR

Za hlavní cíl práce *Vyživovací povinnosti*, jsem si stanovila seznámit čtenáře a podrobněji rozebrat problematiku vyživovací povinnosti zejména ve vztahu rodičů a dětí. Čtenář se zde dozvěděl základní informace o vzniku vyživovací povinnosti, o stanovení výše vyživovací povinnosti, o možnostech co dělat, při neplnění vyživovací povinnosti. Také se dozvěděl, kdy vyživovací povinnost zaniká. Pochopil, jaké druhy vyživovací povinnosti zná česká ústava a jakou roli v procesu neplnění vyživovací povinnosti hraje probační a mediační služba, dohled probačního pracovníka a obecně prospěšné práce.

Text byl koncipován tak, aby se každý s touto problematikou mohl seznámit postupně a tak celé problematice lépe porozumět a mohl se v ní lépe orientovat. Práce obsahuje přílohy se vzory smluv a žalob souvisejících s vyživovací povinností.

Celou svou práci bych tímto jistě nepovažovala za uzavřenou, kvůli stanovenému rozsahu práce jsem například nehovořila o samotném procesu rozvodu nebo rozchodu dvou lidí a o dopadu tohoto na nezaopatřené dítě. Mohla bych také porovnat vyživovací povinnost v České republice s jinými státy Evropské unie, také bych se mohla více a podrobněji věnovat jednotlivým druhům vyživovacích povinností. Zajímavé by bylo i zamyšlení, jakým směrem se oblast vyživovací povinnosti bude v budoucnu vyvíjet, zda-li nastanou již tolikrát navrhované změny v zákoně.

Při psaní mé bakalářské práce jsem získala nové informace a tím si prohloubila své znalosti v problematice vyživovací povinnosti.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDORJŮ

Alternativní opatření k trestu odnětí svobody. *České vězeňství*, 1994, roč. 2., č. 4.

Alternativní opatření k trestu odnětí svobody. *České vězeňství*, 1995, roč. 3., č. 2.

Aperio: Společnost pro zdravé rodičovství [online]. [citováno 8. dubna].

Dostupné na WWW: <[http://www.aperio.cz/poradna/faq.shtml?cmd\[2762\]=c-1-12](http://www.aperio.cz/poradna/faq.shtml?cmd[2762]=c-1-12)>.

BAJER, P. Zrod probační a mediační služby. *Sociální práce*, 2005, č. 4., ISSN 1213-6204.

BUREŠ, J.; DRÁPAL, P.; KRČMÁŘ, J. et al. *Občanský soudní řád, komentář*. I. díl 7.vydání. Praha : C.H. Beck, 2006. ISBN 80-71-79-378-7

BŘESKÁ, N.; VRÁNOVÁ, L. *Dávky pomoci v hmotné nouzi*, Praha : Anag, 2008. ISBN 978-80-7263-478-1

ČERNÍKOVÁ, V.; MAKARIUSOVÁ, V. *Sociální ochrana*. Praha : Vydavatelství PA ČR, 1996. ISBN 80-85981-36-X.

ELIÁŠ, K. et al. *Občanský zákoník*, Praha : Linde Praha a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-687-7

GROSSOVÁ, E. *Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi*, Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-621-1

HLAVSA, P. *Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb.* 3. aktualizované vydání. Praha : Linde Praha a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-704-1

HOLUB, M.; NOVÁ, H.; SLADKÁ-HYKLOVÁ, J. *Zákon o rodině, komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-668-6

HOLUB, M. et al. *Vzory smluv a podání*. 6. vydání. Praha : Linde Praha a.s., 2001. ISBN 978-80-7201-742-3

HRUŠKOVÁ, M. *Rodinné právo v aplikační praxi: edice právních rozhledů*. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2000. ISBN 80-7179-293-4.

HRUŠKOVÁ, M. et al. *Zákon o rodině, komentář*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2001.

HRUŠKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., *České rodinné právo*. Brno : Masarykova univerzita, 1998. ISBN 80-7239-104-6

CHODĚRA, O. *Partnerství, manželství a paragrafy*. Praha : Grada publishing, 2002. ISBN 80-247-0217-7.

JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo hmotné*, 3. přepracované a aktualizované vydání, Praha : Linde Praha a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-696-9

KYNEK, O. *Ekonomika*. In *On-line magazín deníku Právo&Seznam.cz* [online]. [citováno 11. února 2009]. Dostupné na WWW: <
<http://www.novinky.cz/ekonomika/57186-vlada-nechce-aby-stat-platil-alimenty-za-rodice.html>>.

LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD

NOVÁ, H.; TĚŽKÁ, O. *Vyživovací povinnost*, Praha : Linde Praha a.s., 1995. s. 7. ISBN 80-85647-84-2

POSLEDNÍ, J. Děti a my. In *Rodina online: Rodina, o dětech i rodičích* [online]. [citováno 7. dubna 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.rodina.cz/clanek3899.htm>>.

PROKOP, M. et al. *Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí*. Brno : Ekologický právní servis, 2000. ISBN 80-902570-8-9 (brož.).

RADVANOVÁ, S.; ZUKLÍNOVÁ, M. *Kurs občanského práva: instituty rodinného práva*. Praha : C.H. Beck, 1999. ISBN 80-7179-182-2.

Rodina u soudu aneb jak to bude, když se doma nedohodnete [online]. MF, 2007-2009 [citováno 15. března 2009]. Dostupné na WWW: <<http://rodinausoudu.mujblog.info/vyklad-pojmu/vyzivovaci-povinnost-a-jeji-druhy>>.

Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Epravo.cz, [citováno 15. dubna 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/uplatneni-probacniho-dohledu-17978.html>>.

Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. [online]. Praha: Sociologický ústav, © 2005 [citováno 10. března 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.soc.cas.cz/info/cz/25068/3977/printpage.html>>.

SUCHÝ, O.; VÁLKOVÁ, H. Obecně prospěšné práce jako alternativa trestu odnětí svobody v mezinárodním srovnání. *Právní rozhledy*, 1996, č. 4.

TRESTNÍ ZÁKON č. 140/1961 Sb.

TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha : C.H.Beck, 2006. ISBN 80-7179-489-9.

VANDUCHOVÁ, M. K novému trestu obecně prospěšných prací. *Právní praxe*, 1996, č. 7.

Vyživovací povinnost CZ [online]. © 2007 [citováno 21.února 2009].

Dostupné na WWW: <<http://www.freewebs.com/pleasehelptoallofus/>>.

WINTROVÁ, A. et al. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*.

3.aktualizované vydání. Praha : Linde Praha a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-647-1

ZÁKON O SOCIÁLNÍ POTŘEBNOSTI č. 422/2003 Sb.

ZÁKON PRÁCE č. 262/2006 Sb.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I. Návrh na úpravu práv a povinností k nezletilým dětem

Příloha II. Návrh na zvýšení výživného

Příloha III. Žaloba o stanovení výživného na zletilé dítě

Příloha IV. Žaloba o snížení výživného

Příloha V. Vzor podání trestního oznámení pro neplnění vyživovací povinnosti

PŘÍLOHA I.

Okresní soud

Navrhovatelka: Navrhovatelka: jméno, roz. jméno za svobodna, nar. datum, bytem adresa**Odpůrce: jméno, nar. datum, bytem adresa****Nezletilé děti: 1/ jméno, datum nar., bydl. dtto****2/ jméno, datum nar, bydl. dtto****Návrh na úpravu práv a povinností k nezletilým dětem**

I. S odpůrcem jsem uzavřela manželství dne ..... před Úřadem města..... U obou se jednalo o první manželství, oba jsme občany ČR. Z manželství se nám narodila dcera.....dne a syn ..... dne ..... V současné době probíhá u zdejšího soudu řízení o rozvod manželství.

Důkaz:

oddacím listem účastníků

rodnými listy nezl. dětí

výslechem účastníků

II. Manželství bylo souladné asi do roku ..... Poté začaly neshody, docházelo k citovému ochlazení, odcizení, manželskému nesouladu a přestali jsme mít společné zájmy. Z toho důvodu jsme se dohodli na rozvodu manželství, na vypořádání společného jmění manželů, na bydlení po rozvodu manželství a péči o nezletilé děti.

Důkaz:

výslechem účastníků

III. Já pracuji jako .....v.....Odpůrce pracuje jako.....v.....

Důkaz:

potvrzením příjmů účastníků
výslechem účastníků

IV. Nezletilé děti navštěvují ..... třídu základní školy, obě aktivně více než 2 roky sportují. Kromě těchto sportovních aktivit mají běžné potřeby jako děti stejného věku. O děti pečují převážně sama, neboť otec je po většinu času zaneprázdněn.

Důkaz: výslechem účastníků

V. Vzhledem k řízení o rozvod manželství žádám, aby Okresní soud v Ostravě vynesl tento r o z s u d e k :

I. Nezletilý ..... nar.....a nezletilá ....., nar.
..... se svěřují do výchovy m a t k y .

II. S účinností od ..... je otec povinen platit na výživu nezletilého ..... částku ....., - Kč měsíčně a na nezletilou ..... také ....., - Kč měsíčně, když výživné je splatné každého 1. dne v měsíci předem k rukám matky.

III. Tato úprava práv a povinností k nezletilým .....a .....platí shodně i s účinností od právní moci o výroku o rozvodu manželství.

PŘÍLOHA II.

Okresní soud

v .....

Matka : Jméno Příjmení, narozená dne ....., trvalé bydliště : přesná adresa

Otec : Jméno Příjmení, narozený dne ....., trvalé bydliště : přesná adresa

Nezletilý : Jméno Příjmení, narozený dne ....., trvalé bydliště : přesná adresa

Návrh na zahájení řízení o zvýšení výživného nezletilého dítěte

(§85 zákona o rodině)

Trojmo

I.

Dne ..... nabylo právní moci rozhodnutí Okresního soudu v ....., č.j. ...., kterým bylo naše manželství rozvedeno. Nezletilé dítě Jméno, nar. ...., které se z manželství narodilo, bylo pro dobu po rozvodu svěřeno do mé výchovy. Žalovanému byla uložena povinnost přispívat na výživu nezletilého částkou ve výši ..... Kč měsíčně.

Důkaz : výslech účastníků

spis Okresního soudu v ..... č.j. ....

rodný list nezletilého

II.

Výživné, které bylo žalovanému stanoveno v době rozvodu činí ..... Kč měsíčně. Bylo stanoveno v době, kdy nezletilý navštěvoval základní školu a měl běžné zájmy odpovídající jeho tehdejšímu věku. Nezletilý v současné době studuje na výběrovém gymnáziu s rozšířenou výukou jazyků. Jeho potřeby se výrazně změnily. Vzhledem k výuce je třeba kupovat drahé učební pomůcky a literaturu. Stejně tak mimoškolní aktivity nezletilého se značně rozrostly.

Pravidelně se věnuje ....., dále ..... a rekreačně se věnuje ..... Pracuji jako ..... s průměrným měsíčním výdělkem ....., - Kč, žiji s nezletilým sama a sama hradím veškeré náklady. Žádnou jinou vyživovací povinnost nemám. Přesná

výše příjmu otce nezletilého mi není známa, ovšem je nepochybně vyšší než byla v době, kdy bylo výživné určeno. Soudím tak z toho, že podniká, pořídil si nové auto, dům a letos jen na třítydenní zahraniční dovolenou. Jinou vyživovací povinnost než k nezletilému nemá.

Důkaz : výslech účastníků

potvrzení o příjmech účastníků

daňová přiznání otce

III.

Vzhledem k tomu, že otec odmítá přispívat na výživu nezletilého vyšší částkou, navrhuji, aby soud vynesl tento

rozsudek

Rozsudek Okresního soudu v ..... č.j. .... ze dne ....., kterým byla otcí stanovena vyživovací povinnost k nezletilému Jméno Příjmení, nar. .... ve výši .....Kč měsíčně se mění tak, že toto výživné se zvyšuje na částku ..... Kč měsíčně splatnou vždy do 15. dne v měsíci předem k rukám matky, a to s účinností od ..... Nedoplatek na výživném musí otec uhradit k rukám matky do dvou měsíců od právní moci tohoto rozsudku.

V obci dne .....

Jméno Příjmení žalobce

.....podpis.....

PŘÍLOHA III.

Okresní soud

v .....

(Osvobozeno od soudního poplatku podle § 11 odst. 1 písm. c) zákona o soudních poplatcích)

žalobkyně:

... (jméno a příjmení) ..., (nar. ...)

bytem v ... (adresa bydliště) ...

žalovaný:

... (jméno a příjmení) ..., (nar. ...)

bytem v ... (adresa bydliště) ...

Žaloba o stanovení výživného pro zletilé dítě ..., narozenou ...**počet stejnopisů:**

(dvojmo)

přílohy:

- ... (označení příloh žaloby)

- ...

- ...

I.

Žalobkyně se narodila dne ... za trvání manželství ... a ... . Rozsudkem Okresního soudu v ... ze dne ... č.j. ..., jenž nabyl právní moci dne ..., bylo manželství rodičů žalobkyně rozvedeno. Vzhledem k tomu, že žalobkyně byla v době rozhodování o rozvodu svých rodičů již zletilá, nebyly soudem upravovány její poměry pro dobu po rozvodu jeho rodičů.

Důkazy:

- rodným listem žalobkyně

- rozsudkem Okresního soudu v ... ze dne ... č.j. ...s vyznačenou doložkou právní moci

II.

Žalobkyně je dcerou žalovaného. Po rozvodu rodičů žalobkyně tato zůstala bydlet u matky, která také dobrovolně plnila a plní vyživovací povinnost ke mně. Žalovaný až do ... dobrovolně plnil ke mně vyživovací povinnost ve výši ... Kč měsíčně. V měsíci ... roku ... vznikly kvůli dalšímu studiu žalobkyně mezi touto a žalovaným rozepře ohledně dalšího plnění výživného ze strany otce žalobkyně k žalobkyni. Poté žalovaný již žalobkyni na její výživu neposkytl ničeho. Žalobkyně není sama výdělečně činná, protože studuje na ... obor ., a to v řádném denním studiu. Žalobkyně nevlastní žádný majetek. Vzhledem k tomu, že je žalobkyně v posledním ročníku výše uvedené školy, intenzivně pracuje na ... práci a připravuje se na závěrečné zkoušky. Z tohoto důvodu si žalobkyně nemůže opatřit dostatečné finanční prostředky brigádami, popřípadě jiným způsobem. Matka žalobkyně pracuje jako ... u ... v ..., kde dosahuje průměrného měsíčního příjmu ... Kč. Matka žalobkyně této poskytuje vše co potřebuje, jako bydlení, stravu i kapesné. Žalovaný pracuje jako ... u ... v ... a jeho příjem by měl činit průměrně nejméně ... Kč měsíčně. Žádnou jinou vyživovací povinnost než k žalobkyni žalovaný nemá.

Důkazy:

- výsledkem účastníků řízení,
- zprávou zaměstnavatelů matky a otce žalobkyně o jejich příjmech
- potvrzením o studiu žalobkyně

III.

Vzhledem ke skutečnosti, že žalovaný neplní dobrovolně vyživovací povinnost k žalobkyni, tato navrhuje, aby soud po provedeném řízení vynesl tento

R o z s u d e k:

I. Žalovaný je povinen platit žalobkyni na její výživu měsíčně částku ... Kč, splatnou vždy nejpozději do ... dne v měsíci předem, počínaje dnem ... .

II. Dluh na výživném za dobu od ... do ... v částce ... Kč je žalovaný povinen žalobkyni zaplatit v pravidelných měsíčních splátkách po ... Kč, splatných spolu s běžným výživným, a to pod ztrátou výhody splátek při nezaplacení některé z nich ve lhůtě její splatnosti.

III. Žalovaný je povinen žalobkyni nahradit náklady řízení do ... dnů od právní moci tohoto rozsudku.

V ... dne ...

podpis žalobkyně ...

PŘÍLOHA IV.

(Osвобоzeno od soudního poplatku podle § 11 odst. 1 písm. c) zákona o soudních poplatcích)

žalobce:

... (jméno a příjmení) ..., (nar. ...)

bytem v ... (adresa bydliště) ...

žalovaná:

... (jméno a příjmení) ..., (nar. ...)

bytem v ... (adresa bydliště) ...

Žaloba o snížení výživného pro (ne)zletilé dítě ..., narozenou ...**počet stejnopisů:**

(dvojmo)

přílohy:

- ... (označení příloh žaloby)

- ...

- ...

I.

Žalovaná se narodila dne ... za trvání manželství žalobce a ... . Rozsudkem Okresního soudu v ... ze dne ... č.j. ..., jenž nabyl právní moci dne ..., bylo manželství rodičů žalobkyně rozvedeno. Vzhledem k tomu, že žalobkyně byla v době rozhodování o rozvodu svých rodičů již zletilá, nebyly soudem upravovány její poměry pro dobu po rozvodu jeho rodičů. Rozsudkem Okresního soudu v ... ze dne ... č.j. ... bylo žalovanému stanovena povinnost přispívat žalobkyni na její výživu měsíčně částkou ... .

Důkazy:

- rodným listem žalobkyně

- rozsudkem Okresního soudu v ... ze dne ... č.j. ...s vyznačenou doložkou právní moci

- rozsudkem Okresního soudu v ... ze dne ... č.j. ...s vyznačenou doložkou právní moci

II.

S ohledem na to, že od poslední úpravy výživného pro žalobkyni došlo k podstatné a nikoliv jen přechodné změně poměrů na straně všech účastníků tohoto řízení, má žalobce za to, že jsou zde vytvořeny podmínky pro to, aby bylo žalobci vyměřeno výživné v nové výši, jež by odpovídala odůvodněným potřebám žalované, jakož i schopnostem, možnostem a majetkovým poměrům žalobce. Pokud jde o žalovanou, ta v současné době studuje ne ... škole ... v ... . Zatímco po rozvodu rodičů žalované tato zůstala bydlet u matky, v současné době bydlí žalovaná sama v pronajatém bytě o velikosti ... .. kategorie. Jak je žalobci z vlastní zkušenosti známo, náklady spojené s užíváním takového bytu dosahují částky až ... Kč. Pakliže žalovaná pro své studium uváděla žalobci, že si nemůže opatřit dostatečné finanční prostředky brigádami, popřípadě jiným způsobem, má žalobce informace o tom, že toto tvrzení žalované není pravdivé. Žalovaná totiž více než ... při svém studiu pracuje na částečný úvazek jako ... u ... v ... , což také vysvětluje to, že je schopna platit tak vysoké výše uvedené platby spojené se shora uvedeným bytem. Žalobci je také známo, že žalovaná si v ... pořídila ..., dále vlastní ... a užívá ... . U výše uvedeného zaměstnavatele by měla žalovaná dosahovat příjmu okolo ... Kč.

Důkazy:

- výsledkem účastníků řízení
- potvrzením zaměstnavatele žalované o příjmech jež tato dosahuje
- výsledkem svědka ..., bytem ..., pronajímatele shora uvedeného bytu v užívání žalované

III.

Ke změně schopností, možností a majetkových poměrů došlo podstatně taktéž na straně žalobce. Ten v současné době pracuje jako ... u ... v ... , kde na rozdíl od předešlého zaměstnání dosahuje příjmu pouze ve výši ... Kč. Žalovaný v současné době bydlí sám v ..., kde pokud jde o náklady spojené s užíváním tohoto bytu, tyto činí ... .

Důkazy:

- výslechem žalobce
- doklady o inkasu a platbách spojených s užíváním bytu žalobce

V.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti žalobce žádá, aby Okresní soud v ... po provedeném řízení vynesl tento

r o z s u d e k:

I. Rozsudek Okresního soudu v ... ze dne ... č.j. ..., jenž nabyl právní moci dne ... a kterým bylo naposled žalobci ..., narozenému ... stanoveno výživné pro žalovanou zletilou ... ve výši ... Kč měsíčně se mění tak, že se toto výživné snižuje z částky ... Kč na částku ... Kč měsíčně, splatných vždy do ... dne každého měsíce předem k rukám žalované, a to s účinností od ... .

II. Přeplatek na výživném, vzniklý snížením výživného za dobu od ... do ... v celkové částce ... Kč je žalovaná ... povinna uhradit k rukám žalobce v ... splátkách po ... Kč splatných vždy do ... dne v měsíci, počínaje měsícem ..., a to pod ztrátou výhody splátek.

III. Žalovaná je povinna uhradit žalobci náklady řízení do ... dnů od právní moci tohoto rozsudku.

V ... dne ...

podpis žalobce ...

PŘÍLOHA V. Vzor trestního oznámení (zanedbání povinné výživy)¹¹⁷

Policie ČR

obvodní oddělení Semily

V Dolní Lhotě dne 15.5. 2007

Věc: Trestní oznámení pro neplacení výživného

V minulosti jsem byla provdána za Kryšpína Vopičku, nar. 29.2.1971, bytem Horní Dolní 666. Toto manželství bylo rozvedeno rozsudkem Okresního soudu v Semilech ze dne 15.6. 2004, číslo jednací 19C 987/2003-26.

Z našeho manželství se narodily dvě děti, a to Kevin Vopička, nar. 15.8.1999, a Noemi Vopičková, nar. 17.12. 2001. Obě děti byly rozsudkem Okresního soudu v Semilech ze dne 2.4.2004, číslo jednací Nc 999/2003, pro dobu po rozvodu svěřeny do mé péče a panu Vopičkovi bylo vyměřeno výživné v celkové výši 2.600,- Kč pro obě děti, které má platit do každého pátého dne v měsíci k mým rukám. Jmenovaný však toto výživné neplatí a ve skutečnosti ani nikdy neplatil. Snažila jsem se jej upomínat prostřednictvím jeho matky, avšak bez výsledku. Nevím, kde Kryšpín Vopička v současné době bydlí. Na adrese svého trvalého pobytu

žije jeho matka, kterou naše děti pravidelně navštěvují a občas se tam setkají i se svým otcem. Podle sdělení dětí pan Vopička údajně jezdí jako řidič taxislužby, bližší informace však nemám k dispozici.

S dětmi se pan Vopička kromě náhodných setkání u své matky nestýká a nijak se o ně nezajímá, nevzpomene si na ně např. ani o vánocích

či o jejich narozeninách. Já jsem znovu provdána a se současným manželem mám další dítě, dceru Anetu Povolnou, nar. 2006. Jsem na mateřské dovolené, mým jediným příjmem tedy je rodičovský příspěvek a jinak mne i mé děti musí živit můj současný manžel a občas nám vypomohou i mí rodiče. Kvůli neplacení výživného nemohu dětem poskytnout to, na co jsou děti v jejich věku běžně zvyklí (např. syn Kevin musel ukončit docházku do lyžařského oddílu, protože jsme neměli dostatek prostředků na potřebné vybavení). Životní

---

¹¹⁷ Jména ve vzoru podání trestního oznámení jsou smyšlená.

úroveň naší rodiny (a tedy i dětí pana Vopičky) jen nepatrně přesahuje hranici životního minima.

Žádám proto, aby policie prověřila, zda se pan Vopička neplacením výživného nedopustil trestného činu. Zároveň žádám, abych o výsledcích tohoto šetření byla vyrozuměna.

Blažena Povolná

nar. 17.9.1975

Dolní Lhota čp. 1234

Přílohy:

kopie rodných listů Kevina a Noemi Vopičkových

kopie rozsudku o určení výživného

kopie rozsudku o rozvodu manželství

ABSTRAKT

RZESZUTKOVÁ, L. *Výživné*. České Budějovice, 2009. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Vedoucí práce : Mgr. Kateřina Hyková, Ph.D.

Klíčová slova: vyživovací povinnost, vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi, vymáhání výživného, obecně prospěšné práce, Probační a mediační služba České republiky

Bakalářská práce se zabývá vyživovací povinností, zejména vyživovací povinností mezi rodiči a dětmi. Teoretická část popisuje vznik, rozsah a výši vyživovací povinnosti, jsou zde uvedeny kroky, které nastanou v případě neplnění vyživovací povinnosti. Další část se věnuje vymáhání výživného od podání trestního oznámení, srážek ze mzdy, exekuce až po případy sankčního neplnění vyživovací povinnosti. V závěru práce píše o obecně prospěšných pracích, roli probační a mediační služby a dohledu probačního pracovníka. V přílohách ilustrují vzory návrhů souvisejících se stanovením, úpravou a změnou výše vyživovací povinnosti a také vzor podání trestního oznámení pro neplnění vyživovací povinnosti.

ABSTRACT

RZESZUTKOVÁ, L. Infant's maintenance. České Budějovice, 2009. Bachelor's Thesis. The University of South Bohemia in České Budějovice. The Faculty of Theology. Thesis supervisor: Mgr. Kateřina Hyková, Ph.D.

Key words: maintenance obligation, maintenance obligations between parents and children, recovery maintenance obligations, community service, Probation and Mediation service of the Czech republic.

Bachelor's thesis deals with the maintenance tasks, and in particular the maintenance obligations between parents and children. The theoretical part describes the formation, range and amount of maintenance, there are given steps in the event of non-maintenance obligations. Another part is dedicated to recovery maintenance from filing complaint, deductions from wages up to the execution of penalty of non-maintenance obligations. At the end of the work I am writing about the community service. The role of probation and mediation services and the supervision of probation officer. In inclosures I illustrate patterns of the models relating to the setting, editing and changing the amount of maintenance and also a pattern of complaint for failure maintenance obligations.

